

Tid: kl. 13:15-16:00

Plats: Regionens hus (Indalsälven)

Ordförande

Elise Ryder Wikén (M)

Ledamöter

Robert Uitto (S)

Therese Kärngård (S)

Jörgen Persson (S), Vice ordförande

Karin Jonsson (C)

Malin Bergman (C)

Mikael Westin (C)

Susanne Hansson (S)

Daniel Danielsson (C)

Lars Gunnar Nordlander (S)

Effie Kourlos (C)

Ersättare

Anders Häggkvist (C)

Bo Karlsson (C)

Johan Looock (M)

Maria Jakobsson (S)

Jonas Andersson (S)

Mats Gärd (C)

Niklas Daoson (S)

Martine Eng (S)

Övriga

Anna Halvarsson, RJH

Åsa Hernerud, RJH

Elin Nirjens, RJH

Berit Eriksson, RJH

Peter Adolfsson, RJH

Annika Hermansson, RJH

Maria Kumpula, RJH

Åsa Grönvik, RJH

Henrik Jonsson, RJH

Juliana Gardahl Wettersten, RJH

1. Mötet öppnas Elise Ryder Wikén 13:15

2. Fastställande av dagordning Elise Ryder Wikén

3. Val av justerare Elise Ryder Wikén

4. Föregående protokoll Elise Ryder Wikén
Ärendebeskrivning
 - Statistik kring drogrelaterade framkörningar med ambulans.

5. Kommunala överenskommelsen - statusrapport Susanne Hansson,
Therese Kärngård,
Daniel Danielsson 13:20

6. Överenskommelse mellan Region Jämtland Elin Nirjens, Åsa Grönvik
13:35
Härjedalen och länets kommuner om regional
samverkan (samverkansavtal) 2019-2021 + 2022
(inkl. verksamhetsberättelser) (RUN/34/2018)
Ärendebeskrivning
 - **Beslut om underskott 2021 för Kurs- och konferens**
Beslutsunderlag
 - Besluts punkt verksamhetsberättelse Kommunala överenskommelsen inför RSR 21 mars 2022

7. Infrastruktur och kollektivtrafik Berit Eriksson, Elise
Ryder Wikén 13:45
Ärendebeskrivning
 - Återrapport från Hearing med Regeringskansliet den 10 februari,
 - Återrapport från seminarium i riksdagen den 17 februari,
 - Andra aktuella frågor,
 - Norrtåg/Vy (Elise RW)

8. Regionala prioriteringar för bredbandsstöd - Post- Peter Adolfsson 13:55
och telestyrelsens bredbandsstöd 2022
(RUN/696/2021)

9. Regional handlingsplan Europeiska socialfonden+ Åsa Hernerud, Annika
Hermansson 14:05
2021-2027 (ESF+)(Erbjudande till regionerna och
Gotlands kommun att ta fram förslag till regionala
handlingsplaner) (RUN/672/2021)
Beslutsunderlag
 - Regional handlingsplan ESF Mellersta Norrland utkast 20220315

PAUS/Kaffe kl. (14:35-14:50)

10.	Uppföljning 2022: Regional utvecklingsstrategi (RUS) och Smart specialisering (S3) (RUN/12/2022)	Maria Kumpula 14:50
11.	Region JH:s samarbete med MIUN	Henrik Jonsson 15:10
12.	Länsgemensam påverkansagenda (RUN/168/2020)
Ärendebeskrivning • Vilka frågor? • Vilka arenor?	Åsa Hernerud 15:25
13.	Äskande om medfinansiering från Leader Sjö, Skog & Fjäll 2021-2022 (RUN/648/2020)	Åsa Hernerud, Juliana Gardahl Wettersten 15:40
14.	North Sweden European Office (NSEO) (RUN/595/2020)
Beslutsunderlag • Verksamhetsdirektiv 2021 NSEO	Mikael Westin 15:50
15.	Mötet avslutas	Elise Ryder Wikén 16:00

6

Överenskommelse mellan Region
Jämtland Härjedalen och länets
kommuner om regional samverkan
(samverkansavtal) 2019-2021 + 2022 (inkl.
verksamhetsberättelser)

RUN/34/2018

2022-03-09

Åsa Grönvik

Tfn: 063-14 77 14

E-post: asa.gronvik@regonjh.se

RUN/34/2018

Förslag till beslut gällande underskott inom Kurs & Konferens 2021, del av kommunala överenskommelsen

Ärendebeskrivning

I enlighet med överenskommelse mellan Region Jämtland Härjedalen (RJH) och länets kommuner om regional samverkan så sker en årlig återrapportering gällande de i överenskommelsen ingående uppdragen samt ekonomisk rapport. Vid verksamhetsberättelse 2021 har RJH i den ekonomiska rapporten sammanställt hur det för uppdragen fastställda arvudet matchar utförda uppdrag inom överenskommelsens omfattning:

- EU och övergripande utveckling,
- Social välfärd och folkhälsa,
- Samhällsbyggnad och klimat,
- Arbetsmarknad och utbildning,
- Kurs och konferens.

Under åren 2020 och 2021 har pandemin medfört vissa begränsningar av utförandet vilket medfört att överskott har uppstått i flera delområden, vilket i verksamhetsberättelser har återrapporterats till kommunerna.

Under pandemiåren har dock även uppstått underskott i Kurs och konferens (-594 tkr 2021, -301 tkr 2020). Kurs och konferens är ett långvarigt samarbete mellan länets kommuner, RJH och andra myndigheter kring fortbildning av personal. På uppdrag ordnas även t.ex. konferenser och föreläsningar. Verksamheten har finansierats genom deltagaravgifter. Utifrån att kommunerna (och övriga) inte har avropat denna verksamhet i nivå med tidigare år så har RJH inte haft täckning för de resurser som enligt överenskommelsen ska kunna tillhandahållas kommunerna, kommunerna har inte heller meddelat RJH att denna avtalsdel inte längre anses aktuell. Utifrån dessa förutsättningar har RJH i avlämnad verksamhetsberättelse med ekonomisk rapport för året 2021 ansett det befogat att region och kommuner som samverkar gemensamt bär de kostnader för resurser (främst personal) som hållits tillgängliga enligt avtalet varmed detta underskott till 50 procent (dvs -296 tkr) har avräknats övriga områdets överskott.

Verksamhetsberättelsen för 2021 har redovisats för kommunala överenskommelsens parter i samband med regionens samverkansråd den 7 februari 2022. Primärkommunala rådet har meddelat att de inte har för avsikt att godkänna den fördelning av underskott i Kurs och konferens som är inkluderad i verksamhetsberättelsen för året 2021.

I det fall att regionen och kommuner har olika uppfattning om tolkning av avtalets innebörd ska detta lösas genom överenskommelse i regionens samverkansråd. Nästa samverkansråd äger rum den 21 mars 2022 vari beslut därmed ska fattas gällande den av regionen avlämnade verksamhetsberättelsen och specifikt hantering av underskott inom delområdet Kurs och konferens.

Regiondirektörens förslag

Regionens samverkansråd fastställer den verksamhetsberättelse som redovisats för Samverkansrådet den 7 februari 2022, vilken inkluderar 50 procent av årets uppkomna underskott inom avtalsområdet Kurs och konferens.

I tjänsten
Anders Byström
Tf. Regiondirektör

Elin Nirjens
Tf. Områdeschef Hållbar Tillväxt

Utdrag till

Regionala utvecklingsnämnden (RUN), Regional utvecklingsdirektör, länets kommuner.

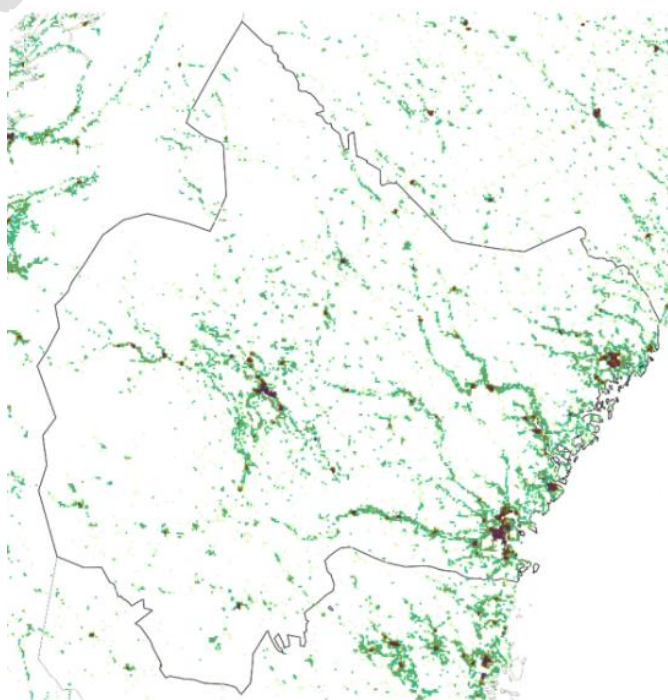

9

Regional handlingsplan Europeiska
socialfonden+ 2021-2027
(ESF+)(Erbjudande till regionerna och
Gotlands kommun att ta fram förslag till
regionala handlingsplaner)
RUN/672/2021

Regional handlingsplan ESF+ Mellersta Norrland 2021-2027

Version 20220315

Regional handlingsplan ESF+ Mellersta Norrland

Den regionala handlingsplanen bygger på en av ESF-rådet bestämd kapitelindelning. Denna version (2) omfattar utkast till skrivningar inom kapitel 1,2,3 och 6.

- Kapitel 1 skrivs fram centralt av ESF-rådet. Det kommer att handla allmänt om det nationella programmet ESF+.
- Kapitel 2 är en kortfattad beskrivning av läget i Mellersta Norrland, bygger bl.a. på övergripande slutsatser från socioekonomisk analys för Mellersta Norrland (2019). Begränsningar finns vad gäller kapitlets omfattning (ca 2 A4.)
- Kapitel 3 är Mellersta Norrlands egna handlingsplan som bl.a. utgår från de identifierade förutsättningar och utmaningar, länens RUS:ar och andra närliggande planer och styrdokument samt erfarenheter från tidigare programperiod.
- Kapitel 4 handlar om de tematiska målområdena inom det nationella programmet ESF+. Detta kapitel skrivs fram centralt av ESF-rådet. Ligger just nu under kapitel 1. Troligen utgår därmed kapitel 4.
- Kapitel 5 är en beskrivning av handlingsplanens framttagande.
- Kapitel 6 är en beskrivning av olika roller samt principer och processer för samarbete vid uppföljning av handlingsplanen och vid utlysningar. Mellersta Norrlands utlysningsplan läggs till som bilaga så småningom. Det finns ännu ingen konkret utlysningsplan. Utlysningsplanen bygger på målbild och prioriteringar i kapitel 3.
- Bilaga 1 är den kompletta socioekonomiska analysen för Mellersta Norrland.
- Bilaga 2 är kommande utlysningsplan
- + eventuella andra bilagor

Kapitel 1

Europeiska socialfonden i Sverige

Europeiska socialfonden är en av Europeiska Unionens (EU) strukturfonder. Fondernas syfte är att stärka medlemsstaternas ekonomi och sociala sammanhållning. Europeiska socialfonden Plus (ESF+) är EU:s främsta verktyg för att investera i människor och finansierar genomförandet av principerna från den européiska pelaren för sociala rättigheter. ESF+ ska bidra till medlemsstaternas arbete med att minska arbetslösheten, främja kvalitet och lika möjligheter inom utbildning och yrkesutbildning samt förbättra social integration och integration. I alla sina investeringar ska ESF+ främja de horisontella principerna om jämställdhet, respekt för grundläggande rättigheter, lika möjligheter och icke-diskriminering.

Socialfonden i Sverige kommer under programperioden 2021-2027 att uppgå till xx miljarder kronor¹. I fonden lägger EU och Sverige in pengar som sedan går till nationella, regionala och lokala projekt. Offentliga, ideella och privata organisationer kan få stöd.

Det nationella socialfondsprogrammet är till för att förstärka och utveckla arbetsmarknadspolitiken i Sverige. Programmet innehåller mål och strategier för hur fondmedlen ska användas. Det beskriver vilken typ av utveckling som är önskvärd på arbetsmarknaden och vilka insatser Socialfonden ska finansiera för att uppnå det.

Målen med socialfondsprogrammet i Sverige är att

- främja livslångt lärande,
- uppmuntra aktiv inkludering,
- förbättra sysselsättning för alla arbetssökande,
- främja social inkludering,
- modernisera arbetsmarknadens institutioner och tjänster.

Det nationella programmet är inrättat i fem programområden (A-E) och spänner över fem tematiska målområden (etablering, återinträde, instabil och stabil ställning på arbetsmarknaden samt ekonomisk utsatthet).

I Sverige genomförs ESF+ med grund i en nationell handlingsplan samt åtta regionala handlingsplaner.

¹ Xx miljarder euro enligt finansplanen, eurokursen är ännu inte fastställd och därtill kommer nationell medfinansiering i form av anslag som heller inte är fastställd ännu.

Programområde A Öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla

Programområde A möter programmets samtliga fem angivna tematiska målområden (etablering, återinträde, instabil och stabil ställning på arbetsmarknaden samt ekonomisk utsatthet). Det kan handla om insatser direkt riktade till individen, att bygga strukturer och samverkan samt förändra könssegregerade yrkesval. Gemensamt för satsningarna är att de ska bidra till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. Insatser inom programområdet kan därmed riktas brett, från insatser som riktar sig till individer utanför arbetsmarknaden på grund av arbetslöshet till individer i behov av kompetensutveckling i sitt yrkesliv. Insatser inom programområdet kan bestå av insatser direkt kopplade till individen som förväntas stärka dennes ställning på arbetsmarknaden, genom att antingen leda till eller närma sig ett arbete eller genom yrkesmässig kompetensutveckling. Programområdet kan även innehålla insatser för att utveckla såväl organisationer som strukturer, genom exempelvis nya metoder och arbetssätt eller samverkanslösningar. Insatser som genomförs inom programområdet ska bidra till sysselsättning, tillväxt och ett hållbart arbetsliv genom att främja det livslånga lärandet och genom att öka möjligheten till sysselsättning eller studier för alla arbetssökande.

Programområde A beslutas både på nationell- och regional nivå.

Programområde B Öka möjligheten till arbete

Programområde B kan endast sökas av Arbetsförmedlingen och insatserna ska bidra till att fler individer har kompetens som möter arbetsmarknadens behov. Insatser som genomförs inom programområdet ska riktas till individer inskrivna på Arbetsförmedlingen som är långt ifrån arbetsmarknaden och som är i behov av rustande och matchande insatser i form av exempelvis platsförmedling, stöd för att förbättra deltagarens jobbsökande och vägledning mot arbete eller studier. Andra insatser kan vara kartläggning, planering och uppföljning av aktiviteter eller i form av rustande karaktär som understödjer matchningen.

Programområde B beslutas på nationell nivå.

Programområde C Minska risken för ekonomisk utsatthet

Programområde C möter det tematiska målområdet ekonomisk utsatthet. Insatser inom programområdet ska motverka och mildra konsekvenserna av ekonomisk utsatthet. Inom programområdet är det möjligt att rikta insatser till såväl barn från sex års ålder till vuxna individer. För insatser riktade till vuxna individer står egenförsörjning i fokus och insatserna ska syfta till att stärka möjligheterna till arbete, studier och för att närma sig ett arbete. Insatserna riktade till barn ska syfta till att ge dem förutsättningar för en meningsfull fritid och trygg skolgång och därmed öka deras möjligheter till social gemenskap, samtidigt som risken för skolavhopp minskar.

Programområde C beslutas på nationell nivå.

Programområde D Öka kapaciteten i den glesa geografien

Programområde D riktar till de glesbefolkade regionerna Övre Norrland och Mellersta Norrland och ska i första hand avse kapacitetsförstärkning av lokala och regionala strukturer, men kan även avse insatser direkt till individen. Insatserna kan syfta till att kompensera för regionernas specifika utmaningar kring stora avstånd med få möjligheter till kollektivt resande, en låg befolkningstäthet och en åldrande befolkning. Dessa utmaningar förstärks även många gånger då de behöver hanteras i kombination med små och många gånger isolerade lokala eller regionala arbetsmarknader samt små organisationer och kommuner med förhållandevis låg genomförandekapacitet. Kommunerna och regionerna i de glesbefolkade regionerna får ofta ta ett större ansvar än i tätbefolkade områden där statliga myndigheter, organisationer inom civilsamhället och marknadsaktörer kan komplettera.

Programområde D beslutas på regional nivå i de aktuella regionerna.

Programområde E Social Innovation

Programområde E möter de tematiska målområdena etablering och återinträde på arbetsmarknaden samt ekonomisk utsatthet och ska möjliggöra för nyskapande och effektivare lösningar för att möta utmaningar och behov inom exempelvis social inkludering, arbetsmarknad, utbildning eller kapacitetsuppbyggnad. Insatser inom området kan med fördel genomföras i partnerskap mellan aktörer inom den idéburna, privata eller offentliga sektorn, och ska syfta till att med innovativa angreppssätt leverera samhällstjänster med hög kvalitet och effektivitet. Insatser inom programområde E kan bidra till metodutveckling, samarbete över gränser och nya tankesätt.

Programområde E beslutas på nationell nivå.

Kapitel 2

Regional handlingsplan för Mellersta Norrland

För att det nationella programmet ska få kraft på regional och lokal nivå, har de regionalt utvecklingsansvariga i Mellersta Norrland i uppdrag att ta fram en regional handlingsplan som beskriver hur det nationella socialfondsprogrammet ska genomföras på regional nivå, utifrån regionala förutsättningar.

Denna regionala handlingsplan omfattar Mellersta Norrland som består av regionerna Jämtland Härjedalen och Västernorrland. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i de två regionernas respektive regionala utvecklingsstrategier och därtill hörande relevanta planer och styrdokument. Fördjupande strategier/planer som rör bland annat Smart specialisering, kompetensförsörjning och folkhälsa är i sammanhanget av särskild relevans. Utöver detta

utgör den gemensamt framtagna socioekonomiska analysen från 2019 tillsammans med vissa uppdaterade analyser viktiga utgångspunkter vid framtagandet av innehållet i den regionala handlingsplanen. Utifrån dessa lyfts specifika förutsättningar, utmaningar och behov som finns i de två regionerna.

Handlingsplanen och genomförandet av Socialfonden+ ger möjligheter att adressera flera av målen i Agenda 2030.

Övergripande utmaningar och förutsättningar

Mellersta Norrland utgörs av Jämtlands och Västernorrlands län, och Saepmies geografi är en stor del av programområdet. Mellersta Norrland är ett glest befolkat område där befolkningstätheten är 5,3 invånare per kvadratkilometer med det finns stora geografiska variationer. Att jämföra med Sverige, där motsvarande siffra är 25 invånare per kvadratkilometer, eller genomsnittet i Europa på 118 invånare per kvadratkilometer.

Mellersta Norrland karaktäriseras av låg befolkningstäthet, liten arbetsför befolkning, svaga förbindelser med externa marknader, små lokala marknader med ett begränsat utbud av varor och tjänster, ett starkt beroende av naturresurser och en förhållandevis låg utbildningsnivå bland invånarna.

Mellersta Norrland har en rad utmaningar kopplat till såväl geografiska som demografiska förutsättningar. Flera av inlandskommunerna i området brottas med långa avstånd och begränsad tillgång till stöd och service samtidigt som de socioekonomiska utmaningarna på sina håll är stora. Femton kommuner finns i Mellersta Norrland. Av dessa ingår fem i de totalt 30 landsbygdskommuner som regeringen pekat ut och som anses ha särskilt ogynnsamma förutsättningar. Regeringen har identifierat kommunerna utifrån kriterierna hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå, lågt valdeltagande och låg sysselsättningsgrad samt hög andel invånare med långa avstånd till tätort och därmed begränsad tillgång till stöd och service.

Delar av regionen domineras av småskalig näringslivsstruktur, samtidigt finns också många större företag och inte minst en stor, ofta förhållandevis trögrörlig offentlig sektor. Den mångfasetterade arbetsmarknaden ställer krav på olika typer av samverkan och arbetssätt för att kunna möta arbetslivets föränderliga behov samt anställande arbetslivs kompetenskrav på ett funktionellt sätt. Att både kunna möta individers behov av kompetens och arbetsmarknadens föränderliga kompetenskrav i en gles geografi ställer särskilda krav på ett fungerande system för matchning och livslångt lärande. Det finns för närvarande begränsningar i funktionaliteten i systemet som helhet, då varken individer eller anställande arbetsliv på ett flexibelt och behovsanpassat sätt identifierar eller kan ta del av de kompetenshögande insatser som krävs för framtida anställningsbarhet.

Den socioekonomiska analysen för Mellersta Norrland visar att Mellersta Norrland delar många större samhällsutmaningar som finns i landet. Ställt i relation till de mer specifika förutsättningarna i regionen blir dock vissa av utmaningarna i än mer komplexa och bekymmersamma:

- Det demografiska läget är och kommer framöver bli alltmer bekymmersamt i flera delar av regionen, inte minst i gles- och landsbygdskommunerna. Försörjningskvoten är och kommer bli ett reellt bekymmer på många håll.
- Stora och delvis ökande socioekonomiska skillnader finns mellan grupper, mellan kommuner och inom olika kommundelar.
- Inom flera branscher utgör kompetensförsörjningen redan en utmaning och ett tillväxthinder. Bristen på arbetskraft har förvärrats i och med pandemin, i synnerhet inom vissa branscher.
- Innehåll i utbildning och ungdomars och vuxnas val av utbildning ligger inte i tillräckligt hög grad i linje med efterfrågan på arbetsmarknaden. Det demografiska läget gör det nödvändigt att få så god matchning som möjligt för att kunna möta kompetensförsörjningen och minska risk för utanförskap.
- Låg generell utbildningsnivå och brister i genomströmningen genom grundskola och vidare till gymnasium utgör riskfaktorer som kan ha förvärrats under pandemin.
- Arbetskraftsreserven är ej direkt matchningsbar mot behov, merparten av arbetslösa utgörs av långtidsarbetslösa med mångfasetterade behov av stöd och anpassade kedjor av insatser.
- Arbetsmarknaden har i vissa avseenden ett exkluderande funktionssätt med en rekryteringskultur som bygger på befintliga relationer, något som särskilt drabbar vissa grupper.
- Tillgång till funktionella stödstrukturer och livslångt lärande för såväl medborgare som arbetsgivare är begränsat i stora delar av regionens kommuner. Tillgång till fungerande strukturer för bl. a validering och stödstrukturer som främjar fjärr/distansundervisning är otillräckliga.
- Covid-19 pandemin har förstärkt och snabbat på andra strukturella förändringar (digitalisering, industrins och handelns omvandling, med mera) vilket ökar kraven på omställning inom branscher och yrken.
- Osäkerheten i näringsliv och arbetsmarknad kan förväntas vara stor under kommande år och det finns ett behov av att regionala och lokala aktörer blir mer agila och snabbare i att anpassa sina analyser och insatser till en föränderlig omvärld.
- I regionen finns en hög grad av solo och småföretag, som saknar egna resurser för HR och analysstöd, vilket ger särskilda utmaningar när det kommer till att hantera osäkerhet och krav på föränderlighet och ny kompetens.
- Bristande generell analys och prognoskapacitet hos kommuner, organisationer, anställande arbetsliv samt andra regionala aktörer försvårar möjligheterna till strategisk utveckling.
- Digitaliseringens snabba utvecklingstakt utgör en möjlighet i många avseenden, inte minst i regionens glesa delar, samtidigt innebär det en risk för ökat utanförskap för medborgare och arbetsgivare med låg digital mognad och kompetens.

Kapitel 3

Inledning

Utifrån de regionala utvecklingsstrategierna och andra närliggande relevanta styrdokument samt de identifierade utmaningarna ovan som kopplar an till genomförande för ESF+ har en gemensam målbild och gemensamma prioriteringar för Mellersta Norrland formulerats.

Målbilden är en vision och prioriteringarna ringar in områden för insatser inom ramen för ESF+ som på så sätt blir en viktig del i genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna och underliggande relevanta planer i de båda länen.

Målbild

Mellersta Norrland erbjuder attraktiva livsmiljöer för alla med goda möjligheter till stöd, utveckling och livslångt lärande för såväl individer, företag som organisationer. Det privata näringslivet och den offentliga sektorn har den kompetens och förnyelseförmåga som krävs för att möta framtiden på ett långsiktigt hållbart sätt.

Övergripande principer

Övergripande generella principer som bedöms särskilt viktiga att beakta för att få till stånd långsiktiga och hållbara förändringar som styr mot identifierad målbild är:

- Satsningar som styr mot hållbar utveckling och ligger i linje med RUS och underliggande planer.
- Stärkt fokus på förutsättningskapande stöd och strukturer som långsiktigt gynnar medborgare, arbetsgivare och organisationer.
- Ökad helhetssyn och användning av partnerskap och samverkan för att söka nya lösningar på utmaningar, gärna mellan olika sektorer (offentlig, privat, idéburen sektor).
- Småskaliga initiativ som på ett funktionellt och nytänkande sätt möter behov och stärker lokal utvecklingskraft.

En hållbar inkludering på arbetsmarknaden, en fungerande kompetensförsörjning och ett funktionellt och tillgängligt system för livslångt lärande kräver många typer av lösningar inom ett stort fält av politikområden där en mängd olika aktörer är verksamma. En samverkan krävs mellan myndigheter, region, kommun, näringsliv och idéburen sektor men också mellan utbildningsanordnare på olika nivåer och anställande arbetsliv. För att långsiktigt gynna individer krävs initialt ett ökat fokus på organisations- och strukturnivå i Mellersta Norrland.

För att utvecklingsarbetet ska få långsiktig effekt och genomslag, krävs ökat engagemang och samverkan mellan en bredd av olika aktörer i Mellersta Norrland. Ett ökat systemtänk

behövs som länkar ihop insatser på flera nivåer. Satsningar som kombinerar insatser utifrån flera perspektiv och som främjar synergier och kedjor för att ge samlad kraft åt de många utmaningar som finns är viktiga och prioriterade.

Det finns ett behov av ökad involvering av och aktivt deltagande från fler aktörer i området. Mindre mer lokala och kreativa utvecklingsinitiativ behöver därför också möjliggöras och uppmuntras.

Det finns ett betydande behov att stärka den generella utvecklingskapaciteten i Mellersta Norrland. Förstudier, ökad helhetssyn och olika former av konkreta stödinsatser, förenklingar samt stimulans av olika möjliga lösningar på utmaningar behövs för att underlätta, stötta och möjliggöra för aktörer att förbättra såväl analys- som genomförandekapacitet.

Många grundläggande förutsättningar behöver stärkas och förbättras för att långsiktig utveckling ska kunna ta fart. Att främja dessa förutsättningar som lägger grund för innovation och utveckling samtidigt som de minskar risk för polarisering och utanförskap är en nödvändighet för att klara utmaningarna i välfärd och i näringsliv.

En flexibel hållning behövs inför förändrade förutsättningar, om nya behov snabbt uppstår som en följd av förändringar i omvärld.

Prioriteringar

Fyra prioriteringar har ringats in som centrala för att adressera komplexiteten i utmaningarna i Mellersta Norrland. Prioriteringarna ligger väl i linje med det nationella programmet för ESF+ och de båda länens regionala utvecklingsstrategier och underliggande relevanta styrdokument. Nedan beskrivs prioriteringarna *närmare*, genom utpekande av viktiga nyckelord, vad som är viktigt att uppnå samt varför.

Förbättra flexibel tillgång till livslångt lärande

Nyckelord: tillgänglighet, fjärr/distansundervisning, validering, vägledning, lärcentra, samverkan utbildningsformer/aktörer/arbetsliv.

Effekt: Ökad tillgänglighet till flexibla former för livslångt lärande för alla

Vad:

- Stärka lika tillgång till livslångt lärande för alla oavsett ålder, bakgrund eller boendeort i formella, icke-formella och informella sammanhang.
- Dra nytta av digitaliseringens möjligheter på området genom att förbättra förutsättningar för distans/fjärrundervisning.
- Stärk samverkan och kedjor av insatser mellan olika utbildningsformer (gymnasieutbildning, vuxenutbildning, folkbildning, yrkeshögskola, universitet)

samt mellan utbildningsaktörer och andra relevanta aktörer i förenings- och arbetsliv.

- Förbättra tillgänglighet och infrastruktur för livslångt lärande genom utveckling av lärcentra, validering, vägledning och information.
- Utveckla samverkan, metoder och insatser för lärande anpassade för olika målgrupper.
- Öka arbetskraftens kunskaper, färdigheter och kompetens och främja flexibla utbildningsvägar samt förbättrade möjligheter till yrkesvägledning samt validering av förvärvad kompetens.

Varför:

Ett viktigt verktyg för att möta flera av de utmaningar som finns för såväl individ, arbetsliv och samhälle är att på olika sätt utveckla tillgänglighet och förnya innehåll i system och modeller för utbildning och livslångt lärande. Att det för medborgare och arbetsliv i Mellersta Norrland finns kännedom om och flexibel tillgång till behovsanpassat lärande i olika former är en viktig grundförutsättning för att kunna lösa många av utmaningarna rörande bristande matchning och minska risker för framtida arbetslöshet och utanförskap. Tillgången till livslångt lärande begränsas i alltför hög utsträckning till större orter, tillräcklig koppling mellan anställande arbetsliv och utbildning saknas, kännedom om befintligt utbildningsutbud är ofta låg, liksom kunskap om och nyttjande av Lärcentra som möjlighet eller andra former för mer informellt lärande. Kapacitetsstärkande och förutsättningsskapande satsningar krävs för att kompensera för låg utbildningsnivå och en kultur där utbildning i låg utsträckning premieras. Hög grad av anpassning av metoder, förutsättningar och attitydpåverkande insatser är nödvändiga inom området.

Rätt kompetens på en föränderlig arbetsmarknad

Nyckelord: samverkan arbetsliv/utbildning, underlag och prognoser, stöd arbetsgivare, validering/kompetensplanering, vägledning, kompetensutveckling, omställning, nyetableringar och expansioner, karriärväxling, matchning och rörlighet.

Effekt: Förbättrad förmåga att framtidssäkra kompetens på en arbetsmarknad i förändring

Vad:

- Bidra till att framtidssäkra kompetensen på arbetsmarknaden genom att bättra förutse förändringar och nya kompetenskrav utifrån arbetsmarknadens behov.
- Förbättra arbetsgivares beställarkompetens och utveckla förutsättningar för organisatoriskt lärande, nätverkande och olika former av modellutveckling.
- Säkerställa snabbt och anpassat stöd till matchning, underlätta karriärövergångar och främja yrkesmässig och geografisk rörlighet på arbetsmarknaden samt distansoberoende lösningar.

- Förbättra och utveckla former för funktionell samverkan mellan arbetsliv och utbildning.
- Kapacitetsstärkande och förutsättningsskapande satsningar krävs för att kompensera för arbetsgivares avsaknad av strategiskt arbete kring inventering, planering, och utveckling av kompetens.
- Hög grad av anpassning av metoder, förutsättningar och attitydpåverkande insatser nödvändiga inom området liksom bred samverkan och insatser på flera nivåer.

Varför:

Kompetensbehov förändras i allt snabbare takt, vare sig arbetsliv, individer eller utbildningssystem har förståelse för hur behoven ser ut och vilka krav på flexibilitet och anpassningar som kommer krävas. För att klara kompetensförsörjningen i samhället som helhet kommer ökad rörlighet på arbetsmarknaden och flexibelt nyttjande av kompetens och ny teknik bli nödvändigt. Att stärka förutsättningarna för en ökad förnyelse- och innovationsförmåga i samhället är grundläggande för välfärdens förmåga att tillgodose medborgarnas behov av service och för näringslivets långsiktiga konkurrenskraft. Det finns betydande risk för konkurser med ökad arbetslöshet som följd om inte de många små företagen inte klarar den omställning som krävs för att vara långsiktigt konkurrenskraftiga.

Förbättrade förutsättningar för en långsiktigt hållbar och inkluderande arbetsmarknad

Nyckelord: stöd arbetsgivare, breddad rekrytering, kompetensplanering, validering, rörlighet, socialt entreprenörskap/social innovation, jämlikhet/jämställdhet, mångfald/integration.

Effekt: Förbättrad förmåga att långsiktigt stärka, tillvarata och inkludera all tillgänglig kompetens

Vad:

- Förbättra tillgången till sysselsättning och långsiktigt hållbart arbete för personer utanför arbetskraften genom främjande av förbättrad mottagarkapacitet i anställande arbetsliv samt främjande av egenföretagande och den sociala ekonomin.
- Stärka arbetsgivares mottagarkapacitet och förutsättningar att hållbart bidra till ökad inkludering i arbetslivet genom utveckling av nya sätt att tillvarata kompetens och kompetensförsörja verksamheten.
- Främja nya arbetssätt och praktiska möjligheter till breddad rekrytering, arbetsdelning och kompetensmässig rörlighet på arbetsplatser som öppnar upp rekrytering av individer utanför arbetsmarknaden.
- Stärka förutsättningar och utveckla nya arbetssätt kring mottagning och samordning av praktikanter och studerande i behov av olika former av

verksamhetsförlagt lärande samt utveckla arbetssätt för att bättre och längre tillvarata äldres kompetens.

- Tidigt och förebyggande arbete för att stärka individers möjlighet att fullfölja studier och stärka förutsättningar till såväl delaktighet i samhällsliv som etablering i arbetsliv samt verka för förändring av könssegregerade utbildnings- och yrkesval.
- Förberedande, vägledande och stärkande insatser för individ och organisation, t.ex. stöd för kompetensanalys, studie- och yrkesvägledning samt validering samt stärkt samverkan mellan aktörer för att stärka arbetsmarknadsetablering.
- Stärkt samverkan och förutsättningsskapande arbete för ökad framväxt av den sociala ekonomin och socialt entreprenörskap/innovationer i syfte att underlätta deltagandet på arbetsmarknaden för individer, som även under god ekonomisk utveckling, saknar reguljärt arbete.
- Främja förutsättningar och kunskap om egenföretagande samt utveckla och stärka entreprenöriella förmågor.

Varför:

Kapacitetsstärkande förutsättningsskapande stöd behöver riktas till arbetsgivare för att stärka förmågan att tänka nytt och hållbart vid kompetensplanering och rekrytering. Stärkta förutsättningar för samverkan och nya lösningar som involverar olika aktörer inom den sociala ekonomin behöver utvecklas, i synnerhet för att kompensera för den offentliga sektorns bristande resurser och närvaro. Sociala ekonomin inrymmer en rad outnyttjade möjligheter samtidigt som utbredning och kunskap är begränsad i området.

Kapacitetsstärkande förutsättningsskapande stöd behöver riktas till aktörer och organisationer som möter unga inom ramen för utbildningssystemet och på fritiden. Ett ökat holistiskt synsätt med stärkt samverkan kring tidiga *förebyggande* insatser inom skola/fritid behöver utvecklas för att motverka avhopp, ohälsa och risker för framtida arbetslöshet. Brister finns på flera håll i genomströmning och tillgång till anpassat stöd i grund och gymnasieskolan och vidare i *utbildningssystemet*. En mängd kompensatoriska insatser behöver utvecklas på olika nivåer och utifrån ett tydligt långsiktigt helhetsperspektiv.

Digital trygghet och medborgardriven lokal utveckling

Nyckelord: digital trygghet, minska utanförskap, öka tillgång till stöd/service/arbete. Stöd arbetsgivare, kompetensutveckling. Flexibla metoder för lärande, stärkt inland/landsbygd.

Effekt: Stärkt delaktighet i samhälls- och arbetsliv

Vad:

- Förbättra grundläggande digital trygghet och digital kompetens för att möjliggöra förbättrade förutsättningar för fler att ta del av information, stöd, service, utbildning och arbete.

- Stärk förutsättningar för framväxt av digitala miljöer/mötesplatser/co-workplatser där lärande, samverkan och nyskapande utveckling kan äga rum.
- Utveckla miljöer och modeller för ökat kollegialt lärande och samverkan mellan organisationer kring informellt lärande/utveckling och delning av kompetens.
- Stärka förutsättningar och utveckla olika arbetssätt och modeller för förbättrad digital omställning.
- Främja möjligheter till ökat inflytande och delaktighet i lokalsamhället samt utveckla sammanhang som skapar delaktighet och gemenskap mellan människor och främjar ansvarstagande och lärande.
- Främja medborgardriven och socialt hållbar lokal utveckling som förbättrar livsvillkor och bidrar till en attraktiv livsmiljö.

Varför: Det faktum att många medborgare har långa avstånd till relevant stöd och service och att den fysiska tillgängligheten i allt högre grad ersätts med olika former av digital service och stöd gör att kravet på grundläggande digitala färdigheter är extra stort i regionens mer glesa delar. För att kunna ta del av stöd, service och tjänster behöver den digitala tryggheten och mognaden öka hos både medborgare, företag och organisationer. Den digitala mognaden är generellt högre hos större företag (250 anställda och mer) i Sverige, ju mindre företag desto lägre digital mognad. Att säkra grundläggande digitala färdigheter hos såväl medborgare i stort som hos företag och organisationer och dess medarbetare är av särskilt stor vikt i Mellersta Norrlands glesa delar där service hänvisas till digitala kanaler och näringslivet domineras av soloföretag. Avsaknad eller otillräckliga färdigheter innebär en stor risk för mer permanent utanförskap i samhället och svårigheter att etablera sig eller att långsiktigt bibehålla en stabil ställning på arbetsmarknaden. Att på olika sätt främja förutsättningar för medborgardriven utveckling är särskilt viktig i landsbygd. Utan individer, i synnerhet unga, som vill investera i en framtid i landsbygder finns det ingen varaktig utveckling i lokalsamhället. Unga och nybyggare i landsbygder är av central betydelse för att vi ska kunna behålla och utveckla hållbara lokal och landsbygdssamhällen. Alla behöver ha möjlighet att utveckla kompetenser och kunskaper oberoende av sociala och ekonomiska förhållanden, ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning. Förvärvade kunskaper och kompetenser ökar möjligheten att påverka den egna situationen. Föreningslivet och den sociala ekonomin kan spela en särskilt viktig roll och utgöra ett viktigt sammanhang för lärande och formande av meningsfullhet för många människor, inte minst i landsbygd. Det finns särskild anledning att stärka förutsättningar för olika alternativa lärmiljöer som främjar allas potential att växa och utvecklas.

Kapitel 5

Beskrivning av framtagande av handlingsplan sker under vecka 12.

Kapitel 6

Inledning

Här beskrivs olika roller samt hur processen och samarbetet kan tydliggöras vid mobilisering, utlysning och uppföljning i syfte att förbättra förutsättningar för att pengarna ska komma ut där de gör bäst nytta. *I detta skede är själva processen i sig av stor vikt då det under innevarande programperiod funnits otydligheter inom området.*

Roller och samverkan

ESF-rådet är förvaltande myndighet och ansvariga för att genomförandet av programmet sker effektivt och korrekt. Förvaltande myndighet har det nationella ansvaret för att handlägga projektansökningar, besluta om projektmedel, göra utbetalningar, kontrollera och följa upp projekt samt rapportera till EU-kommissionen. ESF-rådet ansvarar för att formulera utlysningstexterna och skapa utlysningarna i samverkan med regionalt utvecklingsansvariga. ESF-rådet ansvarar för att pengarna kommer till användning.

De regionalt utvecklingsansvariga aktörerna (RUA) besitter kännedom om de regionala förutsättningarna och utmaningar som programmet adresserar. De regionalt utvecklingsansvariga aktörerna tar fram den regionala handlingsplanen i dialog med ESF-rådet och andra aktörer samt synliggör angelägna behov att adressera inom kommande utlysningar.

Strukturfondspartnerskapet (SFP) godkänner årligen utlysningsplanen och prioriterar inkomna ansökningar utifrån utlysningstext och regionala behov. Representerarna i strukturfondspartnerskapet ska ha god insikt om utmaningar och behov. SFP samråder med RUA inför prioritering av ansökningar.

Samverkan och kontinuerlig dialog mellan regionalt utvecklingsansvariga, ESF-råd och strukturfondspartnerskap är grundläggande för ett effektivt genomförande av program och handlingsplan. Det gäller för så väl utlysningsplan och regionala förutsättningar, som inriktning och planering för utlysningar och i mobilisering för nya projekt.

Utlsyningsplanens process och syfte

Utlsyningsarna i utlysningsplanen formuleras utifrån regionala och lokala förutsättningar och behov. Utlysningsplanen tas fram i dialog mellan Strukturfondspartnerskapet, ESF-rådet och de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna. De regionalt utvecklingsansvariga aktörerna anger inriktningen för kommande utlysningar och ESF-rådet ansvarar för att i dialog med de regionalt utvecklingsansvariga formulera utlysningstexterna och skapa utlysningarna. SFP godkänner utlysningsplanen.

Utlysningssplanen har flera syften:

- Projektägarna ska få en god framförhållning och få en tydlig bild av inriktningen på kommande utlysningar samt förstå strukturen och processen som omfattar ansökningsförfarandet.
- ESF-rådet ska få vägledning i sin strategiska planering av kommande utlysningar.
- Strukturfondspartnerskapet ska få en översikt över kommande utlysningar
- De regionalt utvecklingsansvariga aktörerna ska kunna planera för mobilisering av insatser.

Utlysningssplanen utformas så att den tillåter en viss flexibilitet för att kunna hantera oväntade händelser med inverkan på arbetsmarknadspolitiken och samhällsekonomin.

Processen kring utlysningar och ansökningar

Innan varje ny utlysningssomgång ska ESF-rådet rådgöra med de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna som förmedlar sin bild av det aktuella läget och behoven inom Mellersta Norrland. Samma information ges också till SFP. ESF-rådet ansvarar för formuleringarna av utlysningstexterna och expedierar utlysningarna.

RUA och ESF-rådet ansvarar för mobiliseringsmöten med relevanta aktörer i respektive län med syftet att kvalitativa ansökningar som motsvarar utlysningarna ska inkomma. ESF-rådet svarar för att stötta projektägarna framåt i skrivprocessen och att säkerställa att ansökningarna är fullständiga och håller tillräcklig kvalitet. Mot bakgrund av Mellersta Norrland utgör en av två utpekade regioner där särskilda kapacitetsstärkande insatser behövs, bedöms ESF-rådet behöva anta en hög grad av stödjande och uppmuntrande roll för att möjliggöra för fler projektägare att ta steget att ansöka och komma i mål med projekt.

Strukturfondspartnerskapet ansvarar för att prioritera bland inkomna ansökningar. Innan dess har ESF-rådet handlagt ansökningarna utifrån legala aspekter. RUE ansvarar för bedömning av projekten utifrån det regionala utvecklingsperspektivet och förmedlar detta till strukturfondspartnerskapet.

Regelbunden dialog och uppföljning

Ett effektivt genomförande av handlingsplanen förutsätter ett systematiskt arbete med det gemensamma lärandet. För detta krävs en kontinuerlig uppföljning och dialog gällande pågående projekt, prioritering bland målgrupper, identifiering av glapp i stödsystemet och andra närliggande nationella eller regionala initiativ.

ESF-rådet följer projektresultaten i dialog med projektägarna. Återkoppling och dialog sker med strukturfondspartnerskapet och de regionalt utvecklingsansvariga.

Uppföljning och dialogerna mellan parterna ska bidra till att kommande utlysningssplan skapas utifrån aktuella behov och vunna erfarenheter inom Mellersta Norrland. Utlysningssplanen ska också ta hänsyn till kommande nationella eller EU-satsningar som kan påverka utvecklingsprocesserna på regional och lokal nivå.

Arbetsprocess för årlig uppföljning

Utlsyningsplanen och handlingsplanen uppdateras årligen. Detta sker i samband med beslutsmötet för strukturfondspartnerskapet i slutet av varje år för att vara ständigt aktuell och relevant. Beslutsmötet föregås av ett eller flera dialogmöten där RUA, ESF-råd och en representant för strukturfondspartnerskapet medverkar. För att uppnå fonsamordning bör även Tillväxtverket medverka i dessa sammanhang. Inför dessa dialogmöten ska respektive part vara uppdaterad om Mellersta Norrlands utmaningar och behov av insatser.

14

North Sweden European Office (NSEO)

RUN/595/2020

Verksamhetsdirektiv år 2021/2022

Beslutad av styrelsen 8 juni 2021
Fastställt vid ägarrådet 17 juni 2021

Innehåll

Innehåll.....	2
INLEDNING	3
Ägarnas mål och syfte	3
Bakgrund.....	3
Organisation.....	3
Verksamhetens huvudprocesser	4
VERKSAMHETSDIREKTIV 2021/2022	5
Verksamhetsprocesser	5
Allmänna utgångspunkter	5
Intressebevakning	5
Programbevakning	6
Verksamhetsoptimering.....	7
Huvuduppdragsprocesser	10
Övergripande Policyområden	10
NORRA SVERIGE I EU	10
EU:s framtida budget- och programperiod ge fortsatt stöd till norra Sverige	10
Norra Sverige i samklang med smart, hållbar och inkluderande tillväxt i EU	11
Territoriell samverkan för utvecklingskraft utifrån det europeiska Arktis	13
Fokusområden för påverkan	15
REGIONAL UTVECKLING	15
Sammanhållningspolitik för regional kapacitetsuppbyggnad	15
Regionala programsynergier över gränserna	16
FORSKNING & INNOVATION	17
Innovativa regioner, smart specialisering och starka kluster	17
Konkurrenskraftig forskning, innovation och digitalisering i norra Sverige	18
TRANSPORT & NÄRINGSLEV	19
Transport och infrastruktur för ett regionalt sammanlänkat Europa.....	19
Marknads- och näringslivsutveckling för konkurrenskraftiga småföretag.....	21
KLIMAT, ENERGI & RÅVAROR.....	22
Den europeiska gröna given	22
Energi, bioekonomi och skog.....	23
Råvarutillgångar och regional industriell omvandling.....	24
Bevakningsområden	26
MEDBORGARNAS EU	26
Ett socialt och hälsosamt sammanhållet EU	26
Synligt norra Sverige med lockande upplevelser	27

INLEDNING

Ägarnas mål och syfte

North Sweden European Office, North Sweden (NSEO), är Norrbottens, Västerbottens, Jämtland Härjedalens och Västernorrlands gemensamma organisation med uppdrag att strategiskt ta del av och påverka viktiga policyområden i EU av betydelse för ekonomisk och hållbar tillväxt i hela regionen.

Bakgrund

North Sweden startade den 1 september 1997 mellan regionala aktörer i Norrbotten och Västerbotten. Huvudmän var Länsstyrelserna, Landstingen och Kommunförbunden samt Norrlandsfonden. Den 1 september 2000 tillkom Handelskamrarna och Företagarna samt Umeå Universitet och Luleå Tekniska Universitet. Vid uppstarten av projektperioden 2009 upphörde Norrlandsfonden att vara huvudman och Regionförbundet Västerbotten tog över det tidigare kommunförbundet samt Länsstyrelsen Västerbottens plats. Över tid har förändringar skett beroende av organisatoriska omvandlingar och ändrade ansvarsförhållanden hos aktörerna.

Från och med 2020 omfattar North Sweden även Jämtland Härjedalen och Västernorrland som tidigare samlades i det gemensamma Mid Sweden European Office (MSEO). Inför sammanläggningen engagerades motsvarande regionala parter för en regional balans och eftersträvat brett ägarskap genom att samla de aktörer som bidrar till regional utveckling i norra Sverige från politiken, akademin och näringslivet. I samband med den utökade geografin och förändrat ansvar för de regionala utvecklingsfrågorna trädde samtidigt Länsstyrelsen Norrbotten ur NSEO.

North Sweden har sedan starten drivits i projektform med återkommande utvärderingar och utredningar. Inför projektperioden från 2014 gjordes en genomlysning av verksamheten, där frågan om en ändrad organisation och placering samt ambitionsnivån för verksamheten utreddes och diskuterades. North Sweden koncentrerades till kontoret i Bryssel med en uttalad ambition om ett långsiktigt åtagande från engagerade aktörer, i fas med EU:s programperiodcykler. Inför innevarande projektperiod med start 2017 togs det fram ett förnyat samarbetsavtal omfattande sju år till och med 2023. Från och med 2020 omfattar det avtalet genom ett tilläggsavtal även tillkommande aktörer i Jämtland Härjedalen och Västernorrland.

Organisation

Huvudmän för North Sweden är; Region Västerbotten, Region Norrbotten, Region Jämtland Härjedalen, Region Västernorrland, Norrbottens Kommuner, Kommunförbundet Västernorrland, Umeå Universitet, Luleå Tekniska Universitet, Mittuniversitetet, Norrbottens Handelskammare, Västerbottens Handelskammare, Handelskammaren Mittsverige samt Företagarna i Västerbotten respektive Norrbotten. Det inbördes förhållandet mellan huvudmännen regleras i gällande samarbetsavtal med tillägg och verksamheten leds av en styrelse med fjorton ledamöter som representerar respektive huvudman.

Vid ett årligt Ägarråd med samtliga huvudmän, företrädesvis förlagt till före halvårsskiftet respektive år, väljs styrelseordförande samt behandlas verksamhetsdirektiv och styrelsens verksamhetsberättelse. Styrelsen utser ansvarig direktör och fastställer utifrån ägarrådets måldokument en verksamhetsplan och budget samt följer därutöver den löpande verksamheten.

North Sweden har sitt säte och kontor i Bryssel. Projektet ligger formellt inordnat under Region Västerbotten. Region Västerbotten sköter administrativt stöd till North Sweden och ombesörjer tillsammans med Umeå Universitet att vara anställande myndigheter för personalen och erhåller i utbyte för det årlig ersättning från NSEO. Umeå Universitet har från och med det andra kvartalet 2020 tagit över rollen från Länsstyrelsen Norrbotten att vara anställande myndighet för från Sverige utsänd personal.

Verksamhetens huvudprocesser

North Swedens mervärde för sina huvudmän är att med god hemmaförankring vara regionens företrädare på plats i Bryssel. North Sweden ska vara en bidragande strategisk resurs för uppdragsgivarna i norra Sverige gentemot EU, för i sin tur huvudmännens möjligheter till egen och samlad styrd regional utveckling med relevanta kopplingar till EU:s processer, plattformar och stödmekanismer.

North Sweden ska inom av huvudmännen givna uppdrag och ekonomiska ramar uppfattas som en professionell och kompetent kraft för regionens aktörer och gentemot andra parter i EU. Verksamhetens prioriteringar styrs därvid av anslagna ramar utifrån fastslagen verksamhetsinriktning.

För att nå de uppdrag som fastställts av huvudmännen arbetar North Sweden med fyra huvudverksamhetsprocesser:

- Bevakning,
- Information,
- Påverkan,
- Rådgivning.

Fokus för att möta huvudmännens ambitioner med NSEO är och ska vara policyarbetet. Programkompetens ska finnas för att från North Swedens sida vara uppdaterad i de för det huvudsakliga policypåverkansuppdraget väsentliga delar som berör frågor kring EU:s stöd- och finansieringsinstrument. Genom det kan North Sweden också bidra till det behov som finns av den kunskapen från aktörer runtom i regionen.

VERKSAMHETSDIREKTIV 2021/2022

Verksamhetsprocesser

Allmänna utgångspunkter

Norra Sverige är en viktig och aktiv del av EU och bidrar till det europeiska mervärdet. Regionen ska vara informerad om EU, dess politik och processer samt den finansiering som är av intresse för programområdena Övre Norrland och Mellersta Norrland och regionen i sin helhet. Genom att lyfta fram regionens mervärde och förutsättningar kan EU:s beslutsfattare få ökad förståelse för norra Sverige och värdet av att föra en politik som gagnar utvecklingen i regionen. North Sweden ska vara en öppen och tillgänglig organisation som *bevakar, informerar, påverkar och ger rådgivning* i frågor som har betydelse för regionen utifrån huvudmännens prioriteringar och bidrar till att uppmuntra regionens aktörer att aktivt delta i EU-samarbetet och ta del av EU:s finansieringsmöjligheter för att utveckla den egna verksamheten.

North Sweden ska bedriva sin verksamhet inom av ägarna utpekade prioriterade policy- och insatsområden och kunna ge dels relevant information om EU till regionens aktörer, dels för regionen relevanta aktörer i EU nödvändig kunskap om norra Sverige. Det ska finnas ett tydligt jämställdhetsperspektiv i verksamheten. North Sweden ska vara transparent och tillgängligt inom ramen för gällande offentlighetsregler. Kommunikation är av avgörande betydelse för huvudmännens möjligheter att såväl se nyttan med som kunna dra nytta av North Sweden och ska därför genomsyra verksamheten.

Intressebevakning

Intressebevakning är av strategisk betydelse för att regionens aktörer tidigt ska kunna uppmärksamma och påverka EU:s beslutsprocesser inom områden av betydelse för regionens tillväxt och hållbara utveckling. Policybevakning och påverkan inom av huvudmännen utpekade intresseområden är därför en huvuduppgift för North Sweden.

North Sweden är en resurs för att synliggöra regionen på EU-arenan och stärka regionens samarbete med EU:s olika institutioner och nätverk. Intressebevakning och påverkan förutsätter god insikt om såväl EU:s beslutsprocesser och var en fråga ligger, som sakfrågan som sådan. Det krävs också goda kunskaper om regionen, dess aktörer och deras prioriteringar samt hur förslag inom EU kan komma att påverka den egna regionen. NSEO ska utifrån det arbeta med de frågor som är av intresse för näringsliv, universitet och offentlig sektor i norra Sverige.

North Sweden har en viktig roll som bärare av strategisk information i EU-frågor både från Bryssel till regionen och vice versa. NSEO ska kunna erbjuda anpassad information och relevanta kontakter samt aktiviteter såsom seminarier och studiebesök för hemmaaktörerna. Möjligheterna att påverka är störst om regionens aktörer agerar samfällt och North Sweden kan fungera som en plattform för sådan samhandling och gemensamma processer.

Stöd till regionens aktörer vid utformning av strategier och positionspapper inom viktiga policyområden är en integrerad del av North Sweden verksamhet.

Samarbetsorganen Europaforum Norra Sverige (EFNS) för de fyra svenska nordligaste regionerna samt Northern Sparsely Populated Areas (NSPA) för norra Sverige, norra och östra Finland samt Nordnorge är därvid viktiga nätverk. Dels avseende verksamhetsinriktning utifrån de beslut som fattas i dessa nätverk, dels för löpande samverkan i Bryssel. NSEO har ett bredare ägarskap än det politiska nätverket EFNS, men är en naturlig medskapare som länken till EU och processerna av relevans för norra Sverige i EU för Europaforum Norra Sverige att följa och påverka.

Vid årsskiftet 2021 lämnade North Sweden över det tvååriga ordförandeskapet och samordningsrollen i NSPA till North Norway. NSEO har dock en roll att ta för att fortsatt driva NSPA framåt till gagn för norra Sverige och utifrån att även om Norge har en nära relation till EU, så är Sverige och därmed norra Sverige en medlem i EU där regionerna är en given politisk nivå för den så kallade flernivåstyrningen som eftersträvas inom EU.

***North Sweden** måste ha väl utvecklade kontaktnät och kunna agera professionellt och hemamt både i Bryssel och den egna regionen. North Sweden ska via hemsida, nyhetsbrev och utvalda sociala medier samt egna kunskaps- och dialogmöten hålla huvudmän och intressenter uppdaterade om det arbete som görs och det som sker i EU av intresse för regionen. NSEO ska även ha kommunikationskanaler mot Brysselarenen för att nå ut med information som strategiskt gynnar regionen. North Sweden är en plattform för regionens närvaro i Bryssel, såväl genom specifika arrangemang inklusive studiebesök, som genom kontinuerlig löpande bevakning och intressepåverkan och att kunna ge strategiskt stöd för regionens aktörer gentemot EU i det som har betydelse för regionens långsiktiga utveckling. Fokus är den strategiska intressebevakningen. Det är genom samverkan som framgång nås och Europaforum Norra Sverige (EFNS) samt Northern Sparsely Populated Areas (NSPA) är väsentliga för sådan samhandling i EU. Det är nätverk att bidra till att stärka utifrån NSEO:s roll som det samlade svenska EU-kontoret inom båda dessa.*

Programbevakning

Programbevakning handlar om EU:s finansieringsinstrument. Påverkan på programmets utformning och innehåll sker inom ramen för intressebevakning och påverkan. NSEO ska vara ett stöd för att regionens aktörer ska kunna dra nytta av EU:s fonder och program utifrån de regionala strategierna och EU:s intentioner, även om fokus för North Sweden är att bereda marken inför nästa programperiod för att tillförsäkra ett fortsatt motsvarande stöd från EU gentemot EFNS-regionerna.

North Sweden ska utifrån kunskap inom utpekade policyområden ha kompetens och möjligheter att ge rådgivning till regionala aktörer så att de kan dra nytta av EU:s stöd i sitt utvecklingsarbete. Det är av vikt att regionens aktörer använder sig av det "erbjudande" EU tillhandahåller i form av de olika program och fonder med flera instrument. De regionala och nationella struktur- och investeringsfonderna är ett första steg för regional kapacitetsuppbyggnad, men mer fokus krävs ännu på att via EU:s så kallade sektorsprogram och forskningsfonder kunna växla upp de samlade insatserna att därtill nå hela den nordliga geografin med sina många gemensamma utmaningar

men också olika förutsättningar. Det finns också ett uttalat sådant önskemål från EU:s sid om att skapa sådana synergier mellan olika fonder och program.

Utgångspunkten är de lokala och regionala utvecklingsstrategierna och att utifrån dem göra investeringsprioriteringar för vad som ska stödjas och med det som bas se vilken extern finansiering som finns att söka. North Sweden ska, när det efterfrågas, kunna bistå aktörerna för ökad kunskap om och förståelse för fonderna och programmen och hur det hänger ihop kopplat till EU:s strategier. Grunden är kommunikation direkt till de regionala aktörernas experter samt via North Swedens hemsida och informationstillfällen gentemot utvalda målgrupper, såsom småföretagare, forskare och kommuner. På förfrågan kan även introducerande rådgivning ges med hänvisning till rätt instanser för projektgenomförande, framförallt i samarbete med och på inbjudan av huvudmännen, kommuner, näringslivets organisationer och andra.

***North Sweden** ska kunna synliggöra nyheter och ansökningsomgångar avseende program och projekt som utlyses samt medverka till initiala kunskaper samt möjligheter och kontakter för regionala aktörer att gå in i EU-projekt och etablera samarbete med andra aktörer i EU. Det renodlade ansökningsarbetet och programgenomförandet utförs av regionens aktörer. North Sweden medverkar med sina kunskaper för insatser som stödjer hemmaaktörernas möjligheter till EU-finansiering och ska till regionens aktörer kunna visa på hur EU:s instrument hänger ihop i samklang med intentionerna från EU. North Sweden ska också arbeta för att regionens aktörer får attraktiva och relevanta förfrågningar att ingå i konsortier och projekt genom att marknadsföra regionen mot Brysselarenan som en attraktiv projektpartner inom prioriterade områden.*

Verksamhetsoptimering

North Swedens innevarande projektperiod löper från 2017 till 2023. Från och med 2018 sker en viss uppräknings utifrån löneindex. I och med förändringarna på huvudmannasidan mellan 2019 och 2020 förändrades de ekonomiska ramarna överlag, beräknat på en balans mellan de olika regionernas samlade bidrag till NSEO. I och med Covid-19 som därtill slog till under 2020, kvarstår många osäkerheter för verksamhetens budget i och med att det inte finns ett "normalår" att grunda den på. 2019 och 2020 förde med sig mycket kostnader och arbetsinsatser i att få administrativa rutiner samt nya anställningar och avtal med mera på plats, där en del också återstår in i 2021 att hantera. Det är därför av fortsatt vikt att följa det ekonomiska utfallet med ett fortsatt krav på återhållsamhet för en, över tid, ekonomi i balans och att med tillställda medel tillhandahålla en maximalt effektiv verksamhet.

Det finns samtidigt behov av att nyttja tillgängliga överskott från tidigare år för North Sweden-kontoret att läggas på för det nya samlade kontoret initiala investeringar och satsningar. Den sista större åtgärden för att det samlade NSEO fullt ut ska vara på plats, är att gå in i nya mer moderna och bättre anpassade lokaler, vilket förstås är ett stort steg för ett kontor som funnits på samma adress sedan starten 1997. Avsikten är därmed att under 2021 kunna flytta till nya kontorslokaler, även om den ursprungliga ambitionen att skapa en gemensam samlokalisering för alla kontoren inom NSPA visade sig inte i slutändan möjlig. Därtill att när resor och konferenser åter är möjliga, att det

finns ett uppdämt behov av att hämta ikapp en i regionen mer synlig hemmaförankring i den samlade geografin.

Även om verksamheten har sin bas i Bryssel, är det av vikt att North Sweden upplevs som tillgänglig och nära till för huvudmännen och regionens aktörer och finns med som en självklar del i de regionala processerna och aktiviteterna i det som har koppling till EU. North Sweden ska utifrån sitt uppdrag uppfattas som en konstruktiv partner som levererar mervärden för aktörerna i hemmaregionerna i deras arbete för regional utveckling. NSEO kan och ska för den skull inte vara överallt alltid och måste för balans i sina tillgängliga resurser ha ett tydligt fokus på de uppdrag och målsättningar som ställts upp inom av ägarna utpekade policy- och insatsområden, med i sin tur koppling till de regionala strategier som huvudmännen beslutar om respektive plattformarna Europaforum Norra Sverige samt NSPA.

Den ännu pågående Covid-19-pandemin försvårar fortsatt arbetet på flera plan. Förhoppningen är att från andra halvan av 2021 ska dock saker och ting kunna återgå till något mer av ett normalläge. I gengäld har det påtvingade distansarbetet också visat möjligheterna med distansteknologin att allt mer hittat sina former som redskap också framåt i än högre grad än tidigare. Rätt använt ger det ökad möjligheter för nya mötes- och arbetsformer med medverkan av fler, inte minst i den stora och utspridda geografin i norra Sverige. Det ger också möjligheter att se och pröva andra och i grunden mer effektiva sätt att arbeta, att kunna ta fasta på även när samhällena öppnat upp mer igen.

Det är av vikt för NSEO att slå vakt om och dra strategisk fördel av att verkligen kunna samla politik, näringsliv och akademi i hela norra Sverige för verksamhetens inriktning och uppdrag, hemmaförankringen samt genomförandet på Brysselarenan. I och med det bredare ägandet över en större geografi är det under de kommande åren relevant att, inom ramen för gällande avtal och inriktning för NSEO, successivt vidareutveckla den löpande verksamheten i dessa delar, genom styrelsens arbete samt i dialogen med och styrningen från huvudmännen.

I och med det etablerade gemensamma Stockholmskontoret mellan Region Västerbotten och Region Norrbotten, i vilket även Region Jämtland Härjedalen och Region Västernorrland numera finns med, finns därtill en ytterligare ökad gemensam yta att framåt utveckla mer strategiskt för de policyfrågor som för norra Sverige är gemensamma gentemot nationell nivå respektive EU, även om fokus för North Sweden European Office är och ska vara den europeiska nivån och det som sker i EU.

Mot den bakgrunden ska North Sweden se till att inom givna ramar finnas där verksamheten behöver finnas för att ytterst leverera de resultat och målsättningar som ställts upp. Det förutsätter också att huvudmännen är tydliga beställare gentemot North Sweden och kan ta emot och omhänderta det North Sweden i sin tur levererar utifrån processerna i EU. Verksamhetens styrdokument i form av Ägarrådets *verksamhetsdirektiv*, styrelsens *verksamhetsplan* och uppföljningen i form av *verksamhetsberättelsen* är redskap för verksamhetsprioriteringar och huvudmännens styrning och uppföljning.

North Sweden ska fokusera på att säkerställa en Brysselbaserad verksamhet, som gentemot huvudmännen och regionens aktörer upplevs som en nära, tillgänglig, relevant och konstruktiv partner i det som kopplar till regional utveckling med bäring på EU inom ramen för av huvudmännen utpekade prioriteringar. Under året, allteftersom påverkan av Covid-19 minskar och därmed underlättar ordinarie arbetsprocesser, ska en effektiv verksamhet etableras, som kan erbjuda såväl bredd som spets i det EU-relaterade arbetet för hela norra Sveriges räkning och förmåga att kommunicera det med nyttjande av såväl fysiska som digitala möten och kanaler för att maximera arbetsprocesserna. Samverkan inom EFNS ger möjligheter för samhandling mellan regionens politiska beställning i arbetet gentemot EU samtidigt som det breda ägarskapet för NSEO är av vikt att slå vakt om som en strategisk resurs för verksamheten både i att nå ut hemåt som gentemot EU. Inom ramen för samverkan med Stockholmskontorets aktörer runt gemensamma policyområden, kan kraften ytterligare stärkas i de frågor som samspelar mellan nationell nivå och North Sweden European Office fokus på EU. Etablerandet av det samlade NSEO innebär också behov av nya lokaler som kommer att vara en kraftsamling att lösa.

Huvuduppdragsprocesser

Övergripande Policyområden

North Sweden har utifrån sitt uppdrag ett antal områden att bevaka och påverka. Dessa inordnas inom NSEO i fyra tematiska fokusområden för påverkan; *Regional Utveckling, Forskning & Innovation, Transport & Näringsliv* samt *Klimat, Energi & Råvaror*. De har i sin tur kopplingar till övergripande långsiktiga policyfrågor som sträcker sig över flera policyfält. Dessa långsiktiga policyfrågor inom ramen för *Norra Sverige i EU* går in i och ska integreras i arbetet med alla North Swedens arbetsområden. Därtill följer North Sweden vad som sker i EU och med att bidra till bredare kunskap om regionen gentemot Brysselarenan inom bevakningsområdet *Medborgarnas EU*.

NORRA SVERIGE I EU

EU:s framtida budget- och programperiod ge fortsatt stöd till norra Sverige

EU har gått in i programperioden 2021—2027 och North Sweden ska bidra till regionens möjligheter att ta del av och påverka de stöd, regelverk och plattformar som kan bidra till regionens utveckling. Samtidigt påbörjas i EU förberedelserna för nästa budget- och programperiod "Post-2027" och den övergripande långtidsbudgeten, the Multiannual Financial Framework (MFF), med till den hörande konkreta regleringar för de olika budgetområdena inklusive de fonder och program som direkt berör norra Sverige. Detta för i EU kunna lägga förslag för förhandlingar under andra halvan av innevarande programperiod. Även om det är några år till att de förslagen läggs, påbörjas omgående översyner, samråd och diskussioner i syfte att ta fram dessa.

North Sweden ska, utöver att ge stöd i genomförandet 2021—2027 inom utpekade insatsområden, agera för att norra Sverige är med i processerna avseende kommande förslag i EU. Det görs inte av sig självt och är av vikt att positionera sig i en värld med många andra aktörer och intressen på Brysselarenan. NSEO ska i det vara en strategisk resurs för regionens intressen. North Sweden måste kunna föra fram det som gör att EU ser vikten av att fortsatt lyfta fram norra Sverige som ett för hela EU intressant område att på olika sätt se värdet av att stödja och uppmärksamma. För att göra det gäller det att bygga allianser och gentemot EU etablera plattformar som ger styrka och trovärdighet till den egna argumentationen och intresse från EU att samverka med och bidra till norra Sverige och de prioriteringar och intressen som regionens aktörer önskar få stöd för. I det sammanhanget är det av vikt att också följa och kunna medverka till den i EU påbörjade diskussionen om Europas framtid, som kommer att ha betydelse för EU:s inriktning och fokus med bäring även på norra Sveriges roll och möjligheter i EU.

Inför tidigare programperiod genomfördes ett arbete för att genom nätverken för Europaforum Norra Sverige samt Northern Sparsely Populated Areas ta fram rapporter och underlag för den egna argumentationen gentemot EU. Det följdes upp och fördjupades inför innevarande programperiod genom att North Sweden tog initiativ till att göra en studie för hela NSPA i regi av Organisationen för Ekonomiskt Samarbete och Utveckling (OECD), som är ett respekterat analysorgan med en etablerad metod för att ta fram så kallade "territorial reviews". Det var en viktig investering som stöd för regionernas eget utvecklingsarbete och som också bidragit till fördjupade möjligheter

att etablera ett synligt strategiskt arbete över gränserna inom NSPA, som befäster regionen som en pålitlig partner som levererar i enlighet med det EU önskar.

Det är av vikt att de kommande åren följa upp de initiativen och utfallet, för att i samverkan inom framförallt NSPA bygga vidare på en nära, konstruktiv och ömsesidigt gynnsam dialog med EU-kommissionen och andra aktörer i EU baserat på processer, studier och fakta som visar på norra Sveriges och hela NSPA:s utmaningar och med rätt anpassat stöd också potentialer för framtiden. Dels genom att fortsatt dra nytta av OECD-studien och möjlig uppföljning av den, dels också att under arbetet med och inför kommande förslag i EU vara delaktig i och kunna påverka genom en fortsatt motsvarande strategisk kunskapsuppbyggande regional samverkan att föra in i diskussionerna och förberedelserna i EU.

Målsättningen är att North Sweden ska vara en strategisk resurs för regionens aktörer, kopplat till plattformarna Europaforum Norra Sverige samt NSPA, för relevant informationsförmedling till hemmaaktörerna och påverka gentemot EU:s institutioner, för att från EU:s sida fortsatt uppfatta Norra Sverige som en konstruktiv och relevant partner som levererar mervärden till Europa och därmed intressant från EU:s sida att ge ett fortsatt utvecklingsstöd i linje med hittillsvarande särskilda regleringar och stöd för de nordliga glesbefolkade områdena. Den OECD-studie för NSPA som tagits fram är ett strategiskt verktyg att bygga vidare på med motsvarande strategisk samverkan mellan regionerna i det nordligaste Europa. Detta för att underlätta möjligheterna att komma i dialog med EU om regionens möjligheter och utmaningar i förberedelser och diskussioner inför kommande förslag och förhandlingar för nästa budet- och programperiod i EU.

Norra Sverige i samklang med smart, hållbar och inkluderande tillväxt i EU
EU:s tillväxtstrategi, den så kallade Europa 2020-strategin, med sina grundpelare om smart, hållbar och inkluderande tillväxt, för att skapa ett konkurrenskraftigt och hållbart Europa till år 2020, har ersatts av den så kallade "Gröna Given" som lanserades av EU-kommissionen inför den nya programperioden 2021—2027. Den bygger i sin tur i hög grad på de globala hållbarhetsmålen och konkretiseras i EU:s olika initiativ och regelverk samt stödstrukturer för en grön omställning, som i sin tur också är en del av att skapa en hållbar tillväxt och nya affärsmöjligheter i Europa. I grunden ligger fortsatt perspektiven om smart, hållbar och inkluderande tillväxt, som i sin tur bär in i exempelvis det som kallas Smart Specialisering för regionala tillväxtstrategier.

Mycket av den gröna given har givetvis ett policyfokus under North Swedens insatsområde för Klimat, energi och råvaror, men det är samtidigt uttalat EU:s överordnade utvecklingsstrategi ned på regional nivå för alla områden, verksamheter och aktörer samt politiken och i alla policydelar att utgå från. Liksom FN:s hållbarhetsmål sträcker sig den gröna given ytterst över alla politikområden, att från olika håll bidra till för i sin tur EU:s strävan till att ta global ledning i en hållbar klimatsmart omställning. North Sweden ska kunna redovisa denna strategi och nyttan med den för att stödja utvecklingsarbetet i regionen och uppmuntra att det ligger i samklang med EU:s och den nationella nivåns arbete.

Det är av vikt för North Sweden att gentemot EU påtala regionens arbete med att fortsatt vilja koppla upp sig mot övergripande policys och målsättningar i EU. Norra Sverige har ett intresse av att genom North Sweden bidra till att i EU inom ramen för sådana gemensamma överordnade strategier vidmakthålla en partnerskapsprincip för dialog mellan EU, nationell och regional nivå om dessa och genomförandet av dem. Det är av vikt att North Sweden medverkar till att regionens aktörer och perspektiv ges plats, för att EU fortsatt ska kunna bidra till att stärka Norrbottens, Västerbottens, Jämtland Härjedalens och Västernorrlands utvecklingsarbete i samklang med EU.

Utmaningen ligger i att för Norra Sverige i sin helhet skapa attraktivitet som ger inflyttning och kompetensförsörjning och gentemot EU visa på vägar för att nå dit och därmed i gengäld fortsatt intresse från EU att bidra till det genom relevanta fonder och program och andra plattformar för stöd och utbyten. Utöver kända aspekter som gleshet, kargt klimat och perifert/långa avstånd, har delar av regionen en negativ befolkningsutveckling med demografisk obalans. Det är en demografisk utmaning där norra Europa ligger före framtida utveckling inom stora delar av EU. Huvudmännen ansvarar för arbetet med detta, men North Sweden kan vara en aktör på huvudmännens uppdrag för att lyfta problematiken på Europainivå. EU:s överordnade strategier och stöd bör överlag tydligare avspeglade olika regioners olika behov.

OECD lanserade, parallellt med sin studie över NSPA, också en Regional Outlook med fokus på hållbar tillväxt i landsbygdsområden, som i samspel med NSPA-rapporten givit underlag för en bredare diskussion om stöd för tillväxt utanför storstäderna. Det kan också kopplas till North Swedens initiativ om att etablera ett Smart Sparsely Populated and Rural Regions, "Smart Region", som också en del av en strategi att från norra Sverige och med hela NSPA visa på potentialen för innovation och utveckling till gagn för EU, vid sidan av det stora fokus som varit på storstäder. NSEO ska fortsatt utveckla det arbetet, som burit frukt i att vända på perspektiven till att också uppmärksamma potentialen i även icke-urbana områden samtidigt som det öppnar för även regionens städer att medverka i plattformar som Smart Cities, som norra Sverige annars hamnar utanför.

Det är ofrånkomligt att även ta in Covid-19 och såväl det mer akuta som de mer långsiktiga efterverkningarna att hantera. I grunden är fokus dock detsamma, med sikte på att från EU få stöd för och till EU kunna bidra med långsiktigt hållbar lokal och regional utveckling som kan hantera såväl kriser som bidra till global innovativ och klimatsmart konkurrenskraft för social, ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling.

Målsättningen för North Sweden är att kunna visa på EU:s övergripande utvecklingsstrategier med EU:s gröna giv som ramverket, att följa på den tidigare Europa-2020-strategin för smart, hållbar och inkluderande tillväxt och vars ledord är fortsatt lika giltiga för regionernas utvecklingsarbete, att kunna koppla sig gentemot för att kunna erhålla stöd och plattformar för utbyten i och med EU. Det är av fortsatt vikt att i detta bidra till att bredda storstadsfokuset i EU till att bättre passa för regionens förutsättningar med ett attraktivt ekosystem för smarta regioner avseende såväl landsbygd som mindre och större städer. Covid-19 påverkar det mesta, att för även NSEO följa, även om fokus i grunden kvarstår för arbetet i sin helhet; att från North Sweden bidra till att för norra Sverige från EU få stöd för och till EU kunna bidra med långsiktigt hållbar utveckling.

Territoriell samverkan för utvecklingskraft utifrån det europeiska Arktis

North Sweden ska skapa möjligheter och arenor för regionens aktörer att påverka och medverka i det gränsöverskridande EU-samarbetet, såväl samarbete på makroregional nivå som över gränserna i regionen. EU bygger på samverkan över gränserna och från EU:s sida är det också en grund för viljan att ge stöd till regionala satsningar.

På det övergripande planet finns det i EU ett tydligt arktiskt intresse och i det sammanhanget är norra Sverige en del av det som tillsammans med norra Finland politiskt räknas till EU:s arktiska områden. Det är det som gör att EU också kan göra anspråk på egna arktiska intressen. Det är av vikt för North Sweden att se till att vara en fortsatt relevant diskussionspartner i EU:s arktiska arbete och att de regionala intressena också tas hänsyn till i den storpolitik som annars i mycket präglar de arktiska frågorna.

Genom det arbete som North Sweden genom framförallt NSPA gjort, redovisar den från 2016 integrerade arktiska politiken för EU ett tydligt regionalt utvecklingsperspektiv med norra Sverige och Europa i blickfånget. Det är en policy som är under revidering och North Sweden ska i det arbetet vara en aktiv part för att tillförsäkra de regionala intressena i en sådan översyn, som kan ses som en omstart av EU:s arktiska engagemang. North Sweden utgör genom NSPA en tydlig samarbetspartner för EU-kommissionen i utvecklingen av EU:s arktiska policy.

EU:s arbete med att utveckla det europeiska Arktis på ett hållbart sätt kopplas också till diskussionen om EU:s regionalpolitik och vilket stöd norra Sverige kan få från EU för att investera i områden såsom transport och infrastruktur, forskning, innovation och kompetens, samt grön omställning och energieffektivisering med mera riktat till norra Sverige. Det är viktiga perspektiv att fortsatt slå vakt om. I det sammanhanget spelar även den av North Sweden inom NSPA initierade så kallade arktiska investeringsplattformen (AIP), som nu arbetas med, en roll för att synliggöra regionen och dess särskilda behov och förutsättningar. Det visar på regionens intresse av att använda EU:s investeringsmedel i den strävan EU-kommissionen har om att öka investeringstakten genom den Europeiska Investeringsbanken och därmed även vara av intresse för EU och andra att i sin tur överlag bistå och stötta via olika instrument.

North Sweden ska också med den arktiska dimensionen för handen fortsatt stötta regionens intressen i Barents-Arktiska samarbetet utifrån det som har koppling till och gör regionen intressant för EU. Det kan också knytas till EU:s så kallade Nordliga Dimension med sitt fokus på EU:s nära omgivning, såsom för nordligaste Europa Norge, Grönland och inte minst Nordvästra Ryssland, med norra Sverige mitt i de intressena från EU, även med de svårigheter som just nu finns i det utbytet. Det finns inom EU en insikt om vikten av långsiktigt lokalt utbyte för att skapa ömsesidigt förtroende. De möjligheter som finns för att från EU göra förberedande investeringar i våra regioner för framtida utbyte över gränserna i hela det nordliga Europa ska därför fortsatt stöttas från North Swedens sida.

Även om Sverige nationellt definierar sina arktiska regioner till Barentssamarbetet och de arktiska dimensionerna naturligen ökar i nordlig riktning, så är hela norra Sverige för

EU en samtalspartner kring Arktis. Kopplingen till de särskilda gleshetsstöden, undantag för statsstödsregler, dialogen med den samiska gruppen som räknas till de arktiska urfolken samt investeringar i att koppla EU till Arktis genom satsningar på infrastruktur och informations- och kommunikationsteknologi (IKT) och andra investeringar inklusive forskning och testbäddar i kallt klimat, är sådant som berör och har intresse för alla EFNS-regioner och hela NSPA.

Till det kommer EU:s Östersjöstrategi som också har en central roll för EU:s nordliga områden och där North Sweden genom bland annat det informella Baltic Sea Group, iBSG, kan bidra till att regionen tar del i Östersjöarbetet på Brysselarenan, utöver att regionens aktörer medverkar i olika fora. Region Västerbotten håller i sekretariatet för Östersjökommissionen inom CPMR, Conference of Peripheral Maritime Regions, med placering på North Swedens kontor i Bryssel, som givetvis är en fortsatt nära samverkansmöjlighet för North Sweden för maximal ömsesidig nytta, dels för ett ökat fokus i EU på de norra delarna av Östersjön inklusive kopplingen till den arktiska regionen, dels som gemensam plattform för det regionala utvecklingsarbetet på hemmaplan i samspel med övriga Östersjöregioner och andra.

Målsättningen är att Norra Sverige genom North Sweden på Brysselarenan ska vara en samarbetspartner som fortsatt för in de regionala perspektiven i EU:s arktiska policyarbete utifrån EU:s integrerade politik för Arktis och den genomförda samrådsprocessen om EU:s investeringsprioriteringar i de egna arktiska områdena till vilka norra Sverige hör. EU ska fortsatt se norra Sverige som en relevant partner för arktiska aktiviteter och investeringar samt vara i EU:s fokus också i den översyn som ska göras av policyn. Överlag kan i det sammanhanget det regionala utbytet inom Barents men framförallt NSPA bidra till att i EU bibehålla ett långsiktigt engagemang för den Nordliga dimensionen med att från North Sweden upprätthålla det fokuset och ge stöd för hemmaaktörerna gentemot EU med tillgång till investeringsmedel i form av bland annat en av EU stödd Arktisk Investeringsplattform. North Sweden ska också kunna visa på Norra Sveriges strävan till regionalt inflytande och regional utveckling tillsammans med övriga nordliga regioner inom ramen för Östersjösamarbetet.

Fokusområden för påverkan

North Swedens fokusområden för strategisk påverkan sker inom de fyra tematiska huvudarbetsområdena *Regional Utveckling, Forskning & Innovation, Transport & Näringsliv* samt *Klimat, Energi & Råvaror*, som i sin tur är länkade till EU:s olika policyområden utifrån det som är av vikt för norra Sverige. Påverkansarbetet sker inom dessa områden, även om det också kan ske genom insatser på övriga övergripande områden och inte i allt är fråga om aktiv påverkan då det också, beroende på var frågan ligger i EU:s beslutsprocesser, handlar om bevakning och kunskapsförmedling hemåt.

REGIONAL UTVECKLING

Sammanhållningspolitik för regional kapacitetsuppbyggnad

För 2021—2027 har mycket av det som North Sweden arbetat för kunnat befastas avseende EU:s sammanhållningspolitik med sina struktur- och investeringsfonder (ESIF) för regionalstöd i form av framförallt Regionala Utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska Socialfonden (ESF+), utifrån hur de kan bidra till stöd för norra Sverige och bidra till investeringar i regional kapacitetsuppbyggnad och innovationsförmåga med också deltagande i europeiska utvecklings- och samarbetsprojekt inom de territoriella gränsöverskridande samverkansprogrammen (Interreg).

North Sweden ska vara ett tillgängligt stöd för huvudmännen och regionens och de regionala aktörernas möjligheter att dra nytta av ESIF. North Sweden ska aktivt verka för att se till att regionen är en fortsatt god dialogpartner gentemot EU-kommissionen och Europaparlamentet med flera i EU och för det använda de samarbeten som etablerats inom ramen för EFNS och NSPA för dialogen. Det kan och ska givetvis även ske genom kontakter med andra regioner och aktörer med gemensamma intressen för att på Brysselarenan få samlad kraft.

De ansträngningar som gjorts från North Sweden i samspel med andra har burit frukt och regionalfonderna för 2021 och framåt ligger i hög grad i enlighet med det som framförts från norra Sverige, med en fortsatt regionalpolitik omfattande alla EU:s regioner samt en extra gleshetsallokering till regionerna i NSPA, som utöver sedvanlig regionalfond för kapacitetsuppbyggnad också innehåller en del socialfond för därtill nödvändig kompetensuppbyggnad.

Utformningen av EU:s fonder och program är viktigt för norra Sveriges möjligheter att arbeta med utvecklingsprojekt och NSEO ska fortsatt verka för att de ger stöd för de nordliga regionernas utvecklingsbehov och i dialog med EU hur medlen bäst kan implementeras och växlas upp genom satsningar i regionen. För norra Sveriges del är det av särskild vikt att de extra medlen verkligen kan användas till regionens specifika behov inom inte minst IKT och transportinfrastruktur, inklusive glesbygdsflygplatser.

För norra Sverige, genom North Sweden, gäller det sammantaget att fortsatt, såväl i EU som nationellt, kunna visa på de mervärden ESIF ger för regionens utveckling och hur från EU relativt små insatser ger oerhört stor utväxling i regioner som ligger i framkant inom många områden men samtidigt är ekonomiskt och socialt sårbara utan sådana extra tillskott, för att värna det stöd regionen kan få från EU.

Målsättningen för North Sweden är att medverka till att regionens aktörer ska kunna dra nytta av EU:s struktur- och investeringsfonder. Därtill ska North Sweden, utifrån beslut som går i regionens riktning med en fortsatt särskild extra gleshetsallokering att fortsatt kunna användas utifrån regionens specifika behov och förutsättningar inom inte minst informationsteknologi och transportinfrastruktur samt kompetensutveckling, fortsatt synliggöra norra Sveriges förutsättningar att skapa europeiska mervärden. North Sweden ska i det kunna stödja regionens aktörer att dra nytta av dessa regionala utvecklingsmedel utifrån EU:s intresse för att stödja utvecklingspotentialer i norra Sverige.

Regionala programsynergier över gränserna

Sammantaget finns det i inledningen av programperioden mer regionala stöd än någonsin, men däremot är det en ökande andel som går via nationell nivå och direkt från EU, vilket komplicerar programgeografien. Det är samtidigt av det skälet av än större vikt att i möjligaste mån knyta ihop alla olika initiativ, fonder, program och plattformar att göra maximalt samlad nytta för regionalt utvecklingsarbete.

Vid sidan om EU:s sammanhållningspolitik har EU-institutionerna därtill utformat en allomfattande återhämtningsplan för nästa generations EU för att hantera effekterna av Covid-19-pandemin, med ett flertal olika investeringsverktyg för utvecklingsinsatser på både kort och medellång sikt som ska bidra till ekonomisk återhämtning, samt digital och grön omställning. North Sweden ska verka för att EU:s planer och paket samspelar med ordinarie regionala fonder och program och därmed bidrar till att skapa bättre förutsättningar för ekonomisk återhämtning, digital och grön omställning, samt hållbar regional utveckling i norra Sverige.

Inom ramen för EU:s krav om strategier för smart specialisering på regional nivå, uppmuntras till samhandling mellan olika instrument, såsom ERUF, ESF+, Erasmus+, Kreativa Europa, Landsbygdsutvecklingsfonden med flera. Det syns särskilt i verktygen för så kallade integrerade territoriella investeringsstrategier (ITI) och lokalt ledd utveckling (CLLD) med ökande fokus på att vid sidan av mer riktade stadsutvecklingsinsatser också utveckla specifika subregionala geografier såsom de mer glesbefolkade områdena i EU. Det finns en efterfrågan från EU-kommissionen och även Europaparlamentet om att i områden som NSPA använda dessa instrument driven av de lokala aktörerna själva, även om det från svensk nationell nivå inte ges det stöd för det som hade varit önskvärt. NSEO ska i samspel med EU bistå för att fortsatt pröva möjligheterna med hur EU:s stöd kan användas för att bygga kapacitet för ett sådant lokalt riktat arbete i samverkan mellan olika aktörer och geografier inom och utom regionen.

EU:s Interreg-program kan också i högre grad samspela med övriga fonder och program för att skapa samverkan som växlar upp de samlade insatserna och kunskapsutbyten över olika regionala och internationella värdekedjor till gagn för parterna och hela EU. North Sweden kan bidra till förståelse för att se de sammanhangen och nyttan med Interreg och gränsutbyten i dessa delar utifrån EU:s strävan att koppla de inomregionala och utomregionala perspektiven och samhandlingen på en ytterst europeisk nivå. North

Sweden kan också gentemot EU visa på den unika samverkan som finns i det nordligaste Europa och hur anpassade sådana stöd bidrar till de europeiska mervärdena.

Målsättningen för North Sweden är att bidra till att regionerna kan maximera nyttan med EU:s olika fonder och program genom att skapa synergier som växlar upp de samlade insatserna. Detta särskilt som en större andel regionala utvecklingsstöd genom EU:s olika krisstöd för att återstarta ekonomin efter Covid-19 och även andra satsningar och medel administreras via nationella aktörer och även direkt från EU genom olika myndigheter. Särskilt bör uppmärksammas EU:s intresse för integrerade strategier och lokalt ledd utveckling inom ramen för regional och sub-regional smart specialisering och de möjligheter som det kan ge för stöd till långsiktigt anpassad regional utveckling i olika delar av norra Sverige. Därtill att länka ihop det med samverkan över gränserna på lokal, regional, nationell och europeisk nivå genom EU:s Interreg-program för att stärka de synergier och utvecklingsförmågan i samspel med andra. Därtill att visa på behovet av en överlag bättre samordning mellan EU:s olika investeringsverktyg för det regionala arbetet med hållbar regional utveckling.

FORSKNING & INNOVATION

Innovativa regioner, smart specialisering och starka kluster

Innovation och forskning får en stor roll i genomförandet av EU:s gröna och digitala omställning och för att trygga europeisk konkurrenskraft. För detta samverkar EU:s insatser för innovativa regioner inom regionalpolitikens instrument med insatserna i Horisont Europa (HE), EU:s ramprogram för forskning och innovation (FoI). Fonderna är även mer än tidigare integrerade med de politiska målen i EU:s strategier så som den gröna given, digitaliseringsstrategin och industristrategin. North Sweden ska verka för att dessa gynnar norra Sveriges innovationssystem och att regionens företag får en stor roll i EU:s FoI-insatser till stöd för grön och digital omställning.

NSEO ska stödja de regionalt utvecklingsansvariga i deras arbete med Smart Specialisering (S3) från ett EU-perspektiv med hänsyn till det utökade utrymme som S3 får på flera policyområden än sammanhållningspolitiken, så som forskning, klimat, digitalisering och hälsa. Därtill ska North Sweden bevaka och erbjuda stöd kopplat till de finansieringsinstrument som är tillgängliga för norra Sveriges aktörer och särskilt för regionens många små företag så som Horisont Europa, Digitala Europa, InvestEU och de strategier som styr dessa investeringar. Möjliga synergieffekter mellan finansieringskällor ska stärkas genom att lyfta regionerna som viktig partner emot EU och visa på norra Sveriges bidrag till EU:s övergripande strategier genom insatserna för regional utveckling och S3 för att stärka regionernas roll i Bryssel.

Regionens kluster och identifierade styrkeområden har särskild vikt i det regionala innovationssystemet för att överkomma de utmaningar som den glesa befolkningsstrukturen och långa avstånd medför. De ska lyftas som goda exempel på den utvecklingskraft som finns i norra Sverige och som frigörs genom samverkan och rätt utformat stöd samt från NSEO ges stöd i deras arbete mot EU-arenan för ökad tillgång till nätverk och medel för fortsatt utveckling av regionens styrkeområden. Därtill ska innovationssystemets särskilda förutsättningar som stora ytor, kalla klimat, tillgång till

grön energi och naturresurser lyftas som tillgångar i innovationssystemet och för EU:s ambitioner och målsättningar inom FoI, europeisk konkurrenskraft, testbäddar, projekt och specifika verksamhetsetableringar.

EU betonar vikten av internationell samverkan inom forskning och innovation och Smart Specialisering. North Sweden ska underlätta för regionens aktörer i deras arbete för internationalisering genom att använda Bryssel som en plattform för nätverkande med intressen och aktörer i linje med regionens intresseområden. Samverkan inom nätverk såsom det regionala forskningsorienterade Brysselnätverket ERRIN som NSEO är medlem i respektive NSPA ska fortsatt utvecklas för att ge mervärde till regionens aktörer och för att lyfta den territoriella dimensionen av EU:s innovationspolitik.

Målsättningen är att North Sweden genom att lyfta norra Sveriges ledande innovationskluster och styrkeområden ska verka för en förståelse i EU om att regionens innovationsförmåga och specifika innovationssystem, genom smart specialisering och klusterpolitik, är av betydelse för europeisk innovations- och konkurrenskraft. Inom ramen för EU:s initiativ för tillväxt och innovation är målsättningen att etablera norra Sveriges kapacitet för lösningar inom bland annat testbäddar, Smart Cities, digitalisering, hälsa, och överlag behov av energi- och klimatsmarta lösningar på många olika områden, inklusive innovationsförmåga i glesbefolkade miljöer.

Konkurrenskraftig forskning, innovation och digitalisering i norra Sverige

EU utgör en betydande finansiär för svenska lärosäten, företag och institut där det främsta verktyget utgörs av Horisont Europa som följer på tidigare Horisont 2020. Forskningsmedlen omges av hög konkurrens och omfattande ansökningsprocesser vilket gör dem svårtillgängliga. Samtidigt har högt deltagande i forskningsprogrammet ett mervärde för hela norra Sverige då det, förutom arbetstillfällen och ökad kunskapsbas, även kan ge exponering och möjlighet till påverkan inom de policyområden där regionen har starka forskningsmiljöer och ekonomiska intressen så som rymd, bioekonomi, elektrifiering, automation, Arktis och råvaror.

North Sweden ska stötta norra Sveriges forsknings- och Innovationsaktörer och företag i deras EU-engagemang för ökad tillgång till konkurrensutsatta medel till förmån för excellent forskning. Genom att bevaka och påverka utvecklingen inom EU:s forsknings- och innovationspolitik underlättas för regionens aktörer att delta framgångsrikt i konkurrensutsatta forskningsutlysningar. North Sweden ska kunna tillhandahålla anpassad information efter behoven hos aktörerna baserat på olika intressen och förutsättningar och tidigare EU-engagemang samt delta i ägarnas strategiarbeten. Insatser ska även ske för att stärka möjligheterna att använda EU:s insatser för högre utbildning för utveckling av regionen innovationssystem och till förmån för regionens lärosäten och FoI-miljöer.

North Sweden ska även stötta ägarna i att nyttja det strategiska mervärdet som deltagande i EU-finansierade projekt innebär för att påverka EU:s strategiska agenda och framtida utlysningar genom att navigera på EU-arenan. Det gäller även att med utgångspunkt i FoI-verksamhet och nätverk arbeta för en starkare roll i de strategiskt viktiga industriallianserna och genom FoI-aktörernas forskningsmiljöer medverka i

Europeiska Partnerskap och så kallade Missions samt att i dialog med nationella aktörer agera för att i EU lyfta forskningsområden som är av relevans för regionen.

Den digitala omställningen är högt upp på EU:s agenda för att upprätthålla europeisk konkurrenskraft och industriellt ledarskap där norra Sverige har särskilda förutsättningar att leda denna omställning. Regionens industrier har nått en ledande position inom sina verksamhetsområden med tillgången till den expertis som finns vid lärosätena. North Sweden ska bevaka att EU:s insatser under strategin för digital omställning gynnar universitet, företag och offentliga aktörer utifrån regionens särskilda förutsättningar inom exempelvis AI, Industriella processer, High performance computing, Big data, 5G, Edge computing.

Målsättningen är att från North Sweden bidra till att stärka de excellenta forskningsmiljöerna och företag i tillgången till konkurrensutsatta medel för forskning och innovation som i sin tur stärker Norra Sveriges närvaro i internationella nätverk. Detta genom att bevaka EU:s stödsatser till FoI-aktörer inom de tematiska områden som är viktiga för regionens lärosäten, företag och offentliga aktörer samt verka för att påverka EU:s forsknings- och innovationspolitik i en för regionen gynnsam riktning. Det ska underlätta regionala FoI-aktörers möjligheter till att tillgodogöra sig konkurrensutsatta medel och att delta i Horisont Europa, EU:s ramprogram för forskning och innovation, till strategisk nytta för forskningsaktörernas och hela norra Sveriges innovationskapacitet med stora potentialer inom ramen för EU:s digitala agenda.

TRANSPORT & NÄRINGSLIV

Transport och infrastruktur för ett regionalt sammanlänkat Europa

Botniska korridoren (BK) utmed kusten genom norra Sverige är en del av stomnätet inom EU:s transportnät (TEN-T). North Sweden har aktivt arbetat för det och det är ett arbete som fortsatt för att få till stånd en förlängning av stomnätskorridoren Skandinavien-Medelhavet (ScanMed) att också omfatta Botniska korridoren genom norra Sverige och vidare mot Norge och Finland, för att bli en fullvärdig del av EU:s prioriterade stomnätskorridornät inom TEN-T.

Det är nu i EU föreslaget att Botniska korridoren blir, utöver en förlängning av ScanMed från Stockholm och norrut vidare mot Narvik, också en del av stomnätskorridoren Nordsjön-Östersjön (NSB) mellan Luleå och Haparanda och vidare söderut på finsk sida. Det är givetvis av central vikt att medverka till att de förslagen också blir kommande beslut i EU. Genom att vara del i EU:s stomnätskorridorer ökar möjligheterna till finansiering genom stöd från EU:s fond för infrastruktur, Connecting Europe Facility (CEF). Det ger också möjlighet för våra regionala aktörer att samverka med övriga aktörer längs med korridorerna inom ramen för de korridorsforum som arrangeras av samordnarna för ScanMed och NSB.

Norra Sveriges behov av fungerande infrastruktur, såsom Botniska korridoren, Northern Axis, d v s Malmбанan och vidare mot Transsibiriska järnvägen, för europeisk tillväxt ska fortsatt påtalas gentemot EU. Målsättningen är att, utöver stomnätet, även sätta EU:s fokus på de viktiga sträckor, hamnar, terminaler och noder för multimodala

transportlösningar mellan olika trafikslag som ligger i det så kallade övergripande nätet inom TEN-T eller som inte är TEN-klassificerade idag, men som spelar en avgörande roll för tillväxt och konkurrenskraft i norra Sverige, samt för funktionaliteten av stomnätet. Mittstråket mellan Sundsvall och Östersund, som sedan kopplar vidare till Trondheim i Norge, är exempel på ett viktigt stråk med stor utvecklingspotential och betydelse för EU:s öst-västliga förbindelser, vilket North Sweden även fortsatt kommer att understryka i kontakter på EU-nivå. North Sweden ska även arbeta för att EU:s godskorridor genom Sverige förlängs på samma sätt som ScanMed-korridoren.

Överlag ska North Sweden ge strategisk rådgivning och argument samt samordna regionens intressen i pågående översyn och revidering av TEN-T-förordningen med en samlad regional transportpolitisk "berättelse" för att stärka EU:s intresse att vilja investera i norra Sverige. North Sweden ska vara en samarbetspartner för de aktörer som aktivt företräder regionens intressen inom EU:s transportpolitik, såsom strävan till att få till stånd en fungerande framtida förbindelse över Kvarken, utveckling av Malmбанan samt Mittstråket med möjliga anslutningar i inlandet såsom Inlandsbanan och Barentskorridoren med flera och på olika sätt medverka till ökad medvetenhet i EU om vikten av att knyta samman Europas nordliga områden mot världen i övrigt, men också inom regionen. North Sweden ska därtill fortsätta att genom kontakterna med EU och ställningstaganden i EU ge stöd åt de regionala aktörerna gentemot nationell nivå.

Barents Euro-Arctic Pan-European Transport Area (BEATA) är en plattform att samverka med för fokus på samlade kommunikationslösningar i det nordliga Europa och inom Northern Dimension Transport Logistics (NDPTL), som NSEO agerat för, finns möjligheter till stöd för hela norra Sverige. Målsättningen om bättre kommunikationslösningar i EU:s Östersjöstrategi över Östersjön och fokus på grön omställning i EU som helhet med utveckling av så kallade gröna korridorer ger också grund för att sätta fokus på regionens behov. Till det kan möjligheterna för att erhålla finansiering genom det föreslagna nya investeringspaketet för hela EU i form av InvestEU med i sin tur kopplingar till etablerandet av en arktisk investeringsplattform inom NSPA utvecklas.

North Sweden ska uppmärksamma och aktivera regionens företrädare att ta del av de utlysningar som sker inom ramen för EU:s TEN-T/CEF och gentemot EU agera till gagn för dessa ansökningar.

Målsättningen är att NSEO aktivt ska medverka till att fullfölja att Botniska korridoren blir en fullvärdig del av EU:s stomnätskorridorer ScanMed och NSB. Utöver detta ska North Sweden lyfta vikten av de delar i transportsystemet som idag inte har samma möjligheter till EU-finansiering utifrån kriterierna i TEN-T. North Sweden ska gentemot EU kunna visa på vikten av att knyta ihop Europas nordliga delar, exempelvis genom att inom ramen för pågående översyner av EU:s TEN-T och arktiska politik samt Östersjöstrategins målsättningar, visa på vikten av tvärförbindelser såsom över Kvarken och längs Mittstråket och anslutande infrastruktur med flera. NSEO ska arbeta för att regionen tar del av och ansöker om finansiering från EU samt i EU synliggöra dessa ansökningar och etablerandet av sammanlänkade hållbara transporter och gröna korridorer.

Marknads- och näringslivsutveckling för konkurrenskraftiga småföretag

North Sweden ska ha kunskap om EU:s arbete med en inre marknad för att kunna bistå de delar av regionen som upplever problem med gränshinder, där norra Sverige med sina integrerade gränsekonomier är ett exempel för Europa, som samtidigt satts under stark press under Covid-19 med stängda gränser. NSEO ska kunna hänvisa till var hjälp finns att söka i de konkreta fallen och på EU-nivå föra fram existerande problem.

North Sweden ska därtill bevaka EU:s statsstödsregler med relaterade skattedirektiv under pågående översyn för så rimliga förutsättningar som möjligt för det lokala näringslivet med de konkurrensnackdelar som finns i avstånden inom regionen och till marknaderna. Inte minst är möjligheterna till stöd för regionen glesbygdsflygplatser av stor vikt att fortsatt slå vakt om. NSEO kan också vid påtalan från regionens aktörer medverka till att i EU uppmärksamma de fall av snedvridande konkurrensvillkor till nackdel för regionens företagande, som kan finnas mellan länder och regioner inom EU.

För aktörerna i norra Sverige och Europa är tillgång till bredband en nyckel för att kunna bedriva verksamhet och nyttja olika IKT-baserade tjänster, inte minst för näringslivsaktörer, såsom turismverksamheter i inlandet, men också för helt nya potentiella affärsverksamhet och e-lösningar i regioner med långa avstånd. Utbyggt bredbandsnät med fortsatt stöd av EU samt global uppkoppling med högkapacitetskabel är förutsättningar för det att uppmärksamma EU på vikten av att ge stöd för, inklusive att norra Sverige också ska omfattas av så kallade 5G-korridorer som planeras för i EU.

NSEO ska också kunna ge allmän information om offentlig upphandling och så kallad innovationsupphandling för att bidra till att företag kan lägga anbud och att offentliga aktörer upphandla nya tjänster. North Sweden ska kunna ge information om de möjligheter som EU:s olika fonder och program erbjuder för att stödja ny- och småföretagandetillväxt för nya affärsmöjligheter, inklusive det fokus som finns på småföretagandedeltagande inom Europeiska Investeringsbankens (EIB) erbjudanden.

På andra hållet är det av vikt att gentemot EU påpeka den specifika företagsstrukturen i EU:s nordliga glesbefolkade områden med å ena sidan traditionella basindustrier med global koppling och å andra sidan en stor andel av många väldigt små företag som i realiteten är mikroföretag snarare än SME:s enligt EU:s definition på ett småföretag. Det har en stor betydelse för hur stödssystem och plattformar utformas och möjligheterna att använda EU:s stödformer för att regionalt bygga kapacitet för utveckling, innovation och växtkraft för det lokala näringslivet, inklusive storföretagens roll för även småföretagen.

Målsättningen är att North Sweden ska kunna bidra till bättre ny- och småföretagandetillväxt i norra Sverige genom att kunna informera om de möjliga stöd och upphandlingsregler som finns i EU samt bevaka EU:s statsstödsregler inklusive riktat mot flygplatser till gagn för regionens näringsliv och vid behov uppmärksamma EU på de gränshinder och ojämlika konkurrensvillkor som finns i strid mot intentionerna med EU:s inre marknad. Det inkluderar också behovet av stöd till fortsatt bredbandsutbyggnad och global uppkoppling i de nordligaste glesbefolkade områdena för fullt marknadstillträde och potentialer för IKT-lösningar i global framkant. Därtill att uppmärksamma EU på anpassade instrument för näringslivsutveckling i regioner med många väldigt små företag.

KLIMAT, ENERGI & RÅVAROR

Den europeiska gröna given

Klimatfrågorna har fått ett ytterligare starkare fokus i EU. Europeiska rådet lyfter i sin agenda fram behovet av "ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt Europa", där klimatomställningen ses som en möjlighet att modernisera samhället och samtidigt i Europa bli världsledande inom den gröna ekonomin. EU-kommissionen presenterade för innevarande mandatperiod sitt meddelande "Den europeiska gröna given"; EU:s nya tillväxtstrategi som ska se till att klimataspekterna genomsyrar all EU-politik framöver.

Den gröna given innehåller ett femtiotal initiativ som alla syftar till att minska EU-ländernas negativa påverkan på klimatet. Det handlar om åtgärder för att minska utsläppen och energianvändningen, skydda livsmiljön, säkra en hållbar livsmedelspolitik och öka återvinningen av varor. Given omfattar också insatser för ren och trygg energi, byggande och renovering och smart mobilitet. Det är en del nya satsningar, men även en fortsättning på det arbete som redan har påbörjats för att nå Parisavtalets målsättningar samt de 17 målen i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling, med pågående förberedelser för COP26 i Glasgow, som ligger till grund för EU:s antagna 2030-mål och arbete med att EU till 2050 ska helt vara klimatneutralt.

I EU:s gröna omställning finns det potential för norra Sverige att vara en ledande aktör och det är av stor vikt att EU:s fokus ligger i linje med regionens behov och möjligheter. Inom ramen för klimatpolitiken ska North Sweden bedriva bevakning och påverkan av EU:s politik och strategier relaterade till såväl miljöfrågor som energi och bioekonomi. Särskilt kan de hållbara, klimatsmarta verksamheternas och företagens möjligheter kopplat till kluster inom energi, miljöteknik, clean-tech och bioekonomi lyftas fram för att på EU-nivå bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring gröna lösningar och på regional nivå ökad kunskap om EU:s pågående processer och möjligheter att ge stöd.

Finansiering av klimatåtgärder genomsyrar såväl den fleråriga budgeten och den tillhörande återhämtningsfonden. EU-kommissionen har kopplat till det presenterat en klimatinvesteringsplan; Investeringsplanen för ett hållbart Europa. Planen ska mobilisera offentliga och privata medel med hjälp av EU:s olika finansieringsinstrument att under tio år investera i den gröna omställningen. Investeringsplanen inrymmer även en mekanism för rättvis omställning med ett stödpaket som ska inriktas på kol- och koldioxidintensiva regioner och sektorer som är de som påverkas mest av omställningen. Sverige tilldelas 165 miljoner euro inom fonden som bland annat föreslås finansiera omställning av stål- och metallindustrin i norra Sverige.

Det finns ännu många frågetecken som det pågår ett arbete för att i EU räta ut med kommande konkreta förslag och följdbeslut samt ekonomiska avsättningar för att genomföra den gröna given med sina kopplade investeringar. Det kommer att genomsyra EU:s arbete och ger såväl möjligheter som utmaningar för norra Sverige, som ligger i framkant på många områden men också har verksamheter som ger stora utsläpp och andra som kan bidra positivt givet att EU:s beslut ger stöd för regionens perspektiv och möjligheter till stöd för det eller inte. Det kan påverkas av omvärldsfaktorer och att

det inom EU finns olika syn, men att en grön omställning är en central del av EU:s omställnings- och utvecklingsstrategi är givet.

Det är därför av högsta vikt för North Sweden att följa utvecklingen och i samspel med hemmaaktörerna agera för regelverk och mekanismer som bidrar till och inte begränsar norra Sveriges förmåga till egen omställning, utvecklingspotentialer och därtill möjligheter att bidra till EU:s gröna giv. North Sweden ska särskilt bevaka EU:s pågående arbete med hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 samt EU:s klimat- och energimål, kopplat till initiativen inom den gröna given. North Sweden ska även agera för att lokala förutsättningar, såsom till exempel kallt klimat och gleshet, ska beaktas inom ramen för EU:s lagstiftning för vatten och avlopp.

Målsättningen är att North Sweden i samspel med aktörerna i norra Sverige ska etablera ett arbetsområde inom EU:s klimatpolitik med fokus på EU:s gröna giv och tillhörande instrument. Genom att etablera närmare dialog med berörda aktörer på hemmaplan och i EU kan och ska North Sweden bidra till att det finns kunskap och insikt om pågående processer och vilken påverkan det kan få för regelverk och plattformar som passar norra Sveriges förhållanden i etablerandet av en grön omställningsagenda i EU och kunna understryka den potential som finns i regionen att bidra inom olika områden avseende miljöteknik och clean-tech. Överlag ska NSEO agera för att EU:s lagstiftning tar hänsyn till norra Sveriges förutsättningar och behov för att kunna bidra till klimatsmarta lösningar och minskad miljöpåverkan. I samverkan med regionens aktörer ska North Sweden verka för ett aktivt deltagande kopplat till EU:s olika initiativ inom ramen för den gröna given och EU:s arbete med COP26 i Glasgow och hållbarhetsmålen inom Agenda 2030.

Energi, bioekonomi och skog

Det pågår många processer inom EU som berör hur Sverige och svenska aktörer skapar energi och biobaserade produkter. Inom den gröna given ryms till exempel en ny skogsstrategi, en strategi för biologisk mångfald, en handlingsplan för cirkulär ekonomi samt en plan för nollutsläpp till vatten, jord och luft. Det pågår även en revidering av energiskattedirektivet och en översyn av förordningarna LULUCF (Land Use, Land Use Change and Forestry) och REDII (Renewable Energy Directive), som även dessa i högsta grad berör intressen i norra Sverige, där North Sweden är engagerade för att bidra till fortsatt anpassade och relevanta regelverk för regionens skogsbruk.

Därtill pågår EU-arbete kring kriterier för hållbara investeringar (taxonomi) som kan komma att detaljstyra hela samhällets användning av och investeringar i biodrivmedel, bioenergi, fjärrvärme, energiutvinning ur avfall samt även hur hållbart investeringar i vattenkraft och vindkraft och andra energislag anses vara med mera av stor vikt för norra Sveriges framtida energimix och skogsbruk.

För en övergång till en cirkulär bioekonomi behövs ökad tillgång på skoglig bioenergi, biodrivmedel och nya biobaserade produkter. North Sweden ska verka för att säkra och underlätta utvecklingen mot en biobaserad samhällsekonomi med bas i skoglig råvara. I det arbetet ingår att lyfta vikten av det aktiva skogsbrukets roll i EU:s gröna omställning, med fokus på den växande skogens klimatnytta och användningen av skoglig biomassa för utvinning av förnyelsebar energi och andra produkter. North Sweden ska särskilt

synliggöra behovet av avancerade bränslen/förnybar energi från biomassa till flyget och de satsningar som görs i regionen på detta.

Även skogens mer traditionella råvaruförsörjning till trävaruindustri och byggande har fått ett ökat intresse i EU, att bidra till den biobaserade cirkulära ekonomin och kunna binda växthusgaser med att ge utrymme för ny växande skog. Samtidigt finns det olika syn på skogens roll och nytta runtom i EU, att från North Sweden bidra med kunskaper utifrån norra Sveriges perspektiv i att tillförsäkra beslut som ligger i linje med regionens intressen som skogsregioner och möjligheter att aktivt bidra till EU:s gröna omställning.

Målsättningen är att North Sweden ska befästa budskapet att norra Sverige kan och bör spela en nyckelroll i den gröna samhällsomställning som krävs för att nå EU:s klimat- och energimål. North Sweden ska informera om det aktiva skogsbrukets klimatnytta, med fokus på norra Sveriges ledande position inom skoglig bioenergi och biomassa. Därtill understryka den potential som finns i regionen att bidra inom områden som ren energi och högteknologisk trä- och processindustri för en övergång till en biobaserad cirkulär ekonomi. North Sweden ska även synliggöra behovet av biobränslen för flyget. North Sweden ska därutöver upplysa om de möjligheter som EU erbjuder för utveckling, samarbeten och stöd och verka för regelverk och stöd som passar norra Sveriges energimix och hållbara skogsbruk med fokus på att för EU bidra till minskad klimatpåverkan.

Råvarutillgångar och regional industriell omvandling

EU-kommissionens råvaruinitiativ med fokus på metaller och mineraler och som konkretiserats i en strategi, utgör en grund för North Swedens möjligheter att vara en aktiv dialogpartner gentemot EU i dessa frågor utifrån råvarornas betydelse för Europa och därmed norra Sveriges betydelse för EU. Norra Sverige har specifik kompetens och kluster med en hög spetskompetens inom råvaror och råvaruhantering som till Europa ger unika innovationsmöjligheter i de olika initiativ som lanseras för ökad tillgång till råvaror och mer resurseffektiva och innovativa råvaruflöden från prospektering till utvinning och förädling. I det finns också OECD:s gruv- och mineralprojekt som delar av regionen är delaktig i, som en delvis fortsättning på OECD-studien för NSPA.

Med utgångspunkt i regionens råvaror och tillgång till grön energi finns en stark och tung kunskapsdriven processindustri som utgör basnäring för en stor del av norra Sverige. Det är industrier utsatta för global konkurrens samtidigt som den ligger i global framkant på miljö- och klimatområdet. Det är värden för EU att dra fördel av och slå vakt om i olika policys som påverkar den tunga industrins förutsättningar.

Regionens basnäringar ligger även till grund för en stor del av den diversifierade och innovativa företag som idag exporterar IT-lösningar och kompetens globalt inom till exempel Process IT, industriell AI och IKT. Det är industrier som ligger i global framkant på miljö- och klimatområdet som har och har fått ett förnyat intresse nationellt och globalt med stora förhoppningar att ta en ledande roll för den gröna och digitala omställningen. Det illustreras inte minst i det engagemang som EU:s institutioner visat för norra Sveriges insatser för fossilfritt stål, klimatsmart och konkurrenskraftig batteriproduktion som genom omfattningen på investeringen, behov av arbetskraft och energi påverkar hela norra Sverige.

Ökad global konkurrens tillsammans med EU:s förstärkta klimatambitioner och ökade insatser för industriell omvandling för att möta dessa utmaningar sätter norra Sveriges ekonomier under starkt omvandlingstryck med utveckling av implementering av nya teknologi och förändrat behov av arbetskraft. EU:s insatser tar sig både uttryck i ambitiösa strategier för industrins omvandling, inom exempelvis vätgas, stål och batterier samt lagstiftning som inför miljökrav på industrin och dess produkter samt finansiering och annat stöd till storskaliga industriprojekt. EU uppvisar här en stor samordning och synergi mellan policyområden och insatser som ger norra Sverige unika möjligheter att bidra till och påverka EU:s satsningar.

North Sweden ska arbeta för att EU:s insatser för råvaruförsörjning och industriell omvandling gynnar norra Sverige med möjlighet att påverka EU:s strategier och investeringsbeslut genom till exempel industriallianser och viktiga projekt av allmänt europeiskt intresse IPCEI. Målen är att dessa initiativ ska inkludera en regional dimension och att norra Sveriges bidrag och intressen blir synliga i dessa prioriteringar genom en regional dimension och samverkan med övriga policyområden. Såväl traditionell gruvdrift och processindustri som nyare industrietableringar, ges en given plats i EU:s framtidsinriktade industripolitik. Därtill att industripolitiken omfattar också samhällsutveckling och klimatomställning genom ett breddat näringsliv överlag.

Råvarufrågorna och industriell omvandling är överlag en plattform för dialog med EU-kommissionen – och den nationella nivån – om långsiktig hållbar regional utveckling, inklusive jämställdhetsperspektiv och åtgärder för klimatomställning i därtill en arktisk kontext, för en positiv regional samhällsutveckling i samspel med den rena råvaruekonomin.

Målsättningen är att North Sweden i samverkan med regionens aktörer ska stärka kännedomen om den regionala industrins betydelse för hela Europas konkurrenskraft och gröna och digitala omställning. North Sweden ska bidra till aktivt deltagande i EU:s olika initiativ för att stärka innovationsförmågan i industrin och en hållbar tillgång på råvaror för EU utifrån också klimatsmarta framtidslösningar inom denna sektor. North Sweden ska därtill kunna bistå avseende EU:s plattformar för utformning och implementering av industripolitik och samtidigt agera för att behovet av och möjligheterna till hållbar regional utveckling förs in som en integrerad del av EU:s arbete med råvaru- och energifrågorna i EU:s nordliga, arktiska, områden. I det samspelar EU:s intresse för en uppdaterad industripolitik med fokus på hållbarhetsperspektiv och industriell omvandling, där North Sweden ska medverka till att norra Sverige kan ta del av och ha en given plats i EU:s stöd, plattformar och utveckling mot en långsiktigt mer hållbar industristruktur för regioner med mer traditionell basindustri.

Bevakningsområden

North Sweden bevakar EU:s arbete inom många områden och även inom fokusområdena finns utöver påverkansarbete också delar som är mer fråga om att bevaka och följa. Inom arbetsområdet *Medborgarnas EU* samlas därtill för North Swedens vidkommande kultur-, turism-, folkhälso-, livsmiljö-, jämlikhets- och jämställdhetsfrågor samt EU:s verktyg för socialpolitik, den Sociala pelaren. Områden som på EU-nivå inte består av hård lagstiftning att från regional nivå primärt påverka, men för den skull är viktiga politikområden att följa och med möjligheter för norra Sverige att visa upp en bredare bild av regionen och vad regionen kan erbjuda för ett allmänt ökat intresse för norra Sverige på EU-arenan.

MEDBORGARNAS EU

Ett socialt och hälsosamt sammanhållet EU

Den demografiska utvecklingen i stora delar av regionen ställer krav på effektiva lösningar för integration, jämställdhet, välfärd, kompetensförsörjning och tillgång på service och tjänster. North Sweden ska kunna föra en diskussion med EU om detta, inom ramen för EU:s regionalstöd, men också i bredare mening för att såväl bibehålla som kunna locka människor och företag för långsiktigt hållbar regional samhällsutveckling för unga och gamla, kvinnor och män, infödda och invandrade, men också kunna visa på de regionala exempel som finns på teknik för att överbrygga avstånd och glesbygdsproblematik, som pilotprojekt och affärsmöjligheter i hela EU.

North Sweden ska följa EU:s arbete inom hälsoområdet och hur det kan föras samman med de regionala aktörerna, inte minst utifrån den demografiska utmaningen och såväl stöd för ett hälsosamt åldrande som nya tekniska lösningar för att möta utmaningarna med såväl en äldre befolkning som behovet av kompetensförsörjning i glesbefolkade områden. Det lyfts även fram i OECD-studien över NSPA, som ger underlag för mycket av det som kopplar till regionens utvecklingsförmåga och behov av plattformar för kompetensförsörjning med mera med också stöd från EU. Överlag är OECD-studiens budskap om att regionerna i NSPA ligger i framkant inom många områden till gagn för hela EU men samtidigt är sårbara i akt av liten egen kritisk massa och specifika omständigheter, samtidigt som ganska små medel kan göra utmaningar till möjligheter, perspektiv att förmedla för att såväl fånga intresse som stöd från aktörerna i EU.

Hälso- och kompetensfrågorna kan kopplas till det i EU ökade fokuset på ett socialt hållbart EU genom den inrättade europeiska pelaren för sociala rättigheter med många punkter som berör hälsofrågor och folkhälsa samt de globala hållbarhetsmålen, för norra Sverige att uppmärksamma och medverka till. Det blir extra aktuellt i spåren av Covid-19 och EU:s roll med diskussioner om etablerandet av en Hälsounion. Även om EU i huvudsak saknar maktbefogenheter inom folkhälsa och utbildning innebär Covid-19 globala effekter med behov av samordning och stöd också via EU av intresse för även norra Sverige att följa.

North Sweden ska även följa EU:s sociala arbete för att se hur det kan kopplas samman till regionala aktörers arbete, med norra Sverige som ett exempel för Europa med höga tal vad gäller livskvalité och sociala index i EU:s jämförelser och vikten av intresse och

stöd från EU för att fortsatt kunna upprätthålla och utveckla det. Kopplat till det finns också regionens aktiva jämställdhetsarbete som uppmärksammas i EU.

Målsättningen är att från North Swedens sida utveckla ett arbetsfält inom hälsa och folkhälsa, social utveckling, utbildning för kompetensförsörjning och medborgar- och civilfrågor såsom regionens aktiva jämställdhetsarbete och att uppmärksamma Norra Sveriges utvecklingskraft på dessa områden samt upplysa i regionen om de möjligheter som EU erbjuder för utveckling, inte minst kopplat till regionens demografiska utmaning och glesbygdspromblem. Till det kommer att lyfta fram EU:s ökande engagemang i de folkhälsorelaterade och medborgar- samt civilrättsliga frågorna inom den etablerade europeiska pelaren för sociala rättigheter och hur norra Sverige kan visa upp goda exempel och vara en partner för EU. Coronakrisen förstärker behovet av att följa folkhälsofrågorna och utbildningsinsatser från även EU:s sida och hur det kopplar till norra Sverige.

Synligt norra Sverige med lockande upplevelser

North Sweden ska följa arbetet inom ramen för turism/besöksnäring samt upplevelseindustri och matupplevelser och gentemot EU kunna visa upp de goda exempel som finns på lokalt engagemang för att locka såväl besökare som entreprenörer och unga individer att etablera sig i glesbygd.

North Sweden ska kunna ge information om och kunna bidra till hur regionens aktörer kan ta del av EU:s olika tillfällen att synas och höras på Brysselarenan och runt om i Europa samt fonder och program, som en del av det regionala utvecklingsarbetet inom turism, kultur, folkhälsa och social hållbarhet samt jämställdhet och i sin tur kopplat till övriga politikområden, likaväl som att visa upp och skapa ett bredare intresse för norra Sverige i EU. Det bidrar till att stödja påverkansarbetet inom utpekade fokusområden och möjligheter att få aktörer i EU att vilja lära mer om regionen inklusive att besöka norra Sverige.

Turism och upplevelser är inom EU utpekade områden med stora förutsättningar att utvecklas och bidra till ökad regional attraktivitet, konkurrenskraft och sysselsättning, även för mer perifera regioner. North Sweden ska kommunicera på EU-nivå om potentialen inom detta tillväxtområde men också utmaningarna för en hållbar besöksnäring i sårbara miljöer och samhällen, inte minst i spåren av Covid-19.

Den samiska kulturens särart och betydelse som därtill erkänd ursprungsbefolkning, är perspektiv som kan ges ökad kunskap om på den europeiska arenan. Det har också direkt bäring på EU:s arktiska strävanden genom den dialog med urbefolkningarna som etablerats från EU:s sida, där det är viktigt att de regionala perspektiven i sin helhet finns med, genom nära dialog från North Sweden gentemot de ansvariga inom EU-kommissionen och medverkan av regionens samiska företrädare.

Till det kommer kulturens och de kreativa näringarnas roll för att bidra till också ekonomisk och social utveckling. Kulturhuvudstadsåret Umeå2014 är fortsatt en regional investering och "varumärke" att kunna dra nytta av. Dels för att bredda omvärldens bild av norra Sverige i sin helhet, dels för att etablera samverkan med

aktörer i Europa och EU. Ofta kopplas kreativa näringar i EU till begreppet design i en mycket vid mening där det finns mycket att bygga på i regionen att visa upp i EU.

Målsättningen är att från North Swedens sida kunna bidra till att bredda bilden av regionen och vad norra Sverige kan erbjuda gentemot Brysselarenan. Det kopplar till kultur, turism och de arktiska perspektiven som en spännande region i EU:s intressefokus. Detta genom att kunna visa upp regionens attraktiva miljöer, kultur och kreativa näringar. Den samiska kulturen är ett specifikt perspektiv att inom ramen för EU:s arktiska dialog även från North Sweden medverka till, för att i EU föra in norra Sveriges samlade regionala perspektiv.